Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН.

№ 100 (7240).

24 МАЙ ШАНБА 1980 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

СССР Олий Советн Президиумининг Фармони

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

Ўнинчи чақириқ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг учинчи сессияси 1980 йил 24 июнда Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1980 йил 23 май.

ЎЗБЕК ТИЛИДА

«Ўзбекистон» нашриёти В. И. Ленин 55 томлик Тўла асарлар тўпламининг 50-томини босиб чиқарди.

Томни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтининг филиали — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти нашрга тайёрлаган ва у Тошкент полиграфия комбинатида чоп этилган.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

Мамлакатимизда илм-фан тобора кўпроқ даражада таъсирчан ишлаб чиқарувчи кучга айланиб бормоқда. Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида олимларнинг бунёдкорлик ролига юксак баҳо бериб, қуйидагиларни таъкидлади: фан ва техникани жадал ривожлантириш асосидагина социал революциянинг туб вазифалари ҳал этилиши — коммунистик жамият қурилиши мумкин. Партия раҳнамолик қилиб турган илм-фан аҳли коммунистик қурилиш ишига қўшаётган ўз ҳиссаларини беш йилликлар сайин, йилдан-йилга кўпайтирмоқдалар. Совет олимлари самарали тадқиқот ишлари олиб боришлари учун уларга зарур бўлган ҳамма имкониятлар яратилган. Улар олдига фан-техника революцияси ютуқларини хўжалик юритишнинг социалистик системаси афзалликлари билан узвий олиб боришдан иборат тарихий муҳим вазифа қўйилган.

Республика партия ташкилоти активининг 23 май куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилиши ўртоқ Л. И. Брежнев йўл-йўриқлари асосида Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар самарадорлигини янада ошириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш тадбирларига бағишланди. Актив йиғилишида олимлар, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси муассасаларининг, олий ўқув юртлари ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларининг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг секретарлари, область ва шаҳар партия комитетларининг секретарлари, фан ва ўқув юртлари бўлимларининг мудирлари, министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, йирик корхоналарнинг директорлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети аппаратининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** доклад қилди.

Совет кишилари, деб таъкидлади докладчи, юксак сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жўш урган вазиятда, келажакка ишончлари комил бўлган ҳолда Ленин партиясининг раҳбарлигида КПСС XXV съездининг тарихий қарорларини, ўнинчи беш йилликнинг улуғвор программасини муваффақиятли равишда амалга оширмоқдалар. Партия билан халқнинг бузилмас бирлиги, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудрати янада мустаҳкамланганлиги съезддан кейин ўтган даврнинг асосий якунидир. Ўнинчи беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида Советлар мамлакати коммунистик бунёдкорликнинг ҳамма соҳаларида олга томон катта қадам қўйди.

Совет Ўзбекистони ҳам кардош республикаларнинг метиндек мустаҳкам оиласида дадил одим ташлаб бормоқда. Республика меҳнаткашларининг бутун ҳаёти, уларнинг бутун фикр-ўйлари илҳомбахш меҳнат завқ-шавқи билан суғорилгандир. Ўзбекистон экономикаси — ҳақиқатан ҳам улуғвор кўламлардаги экономикадир. Ўнинчи беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида саноат, транспорт ва алоқани, қурилишни, қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш таъминланди.

Республика экономикасини ривожлантириш якунлари қувонтиради, ҳаққоний ифтихор хис-туйғуларини уйғотади. Аммо шуни бирон дақиқа ҳам унутмаслик керакки, партия таълим берганидек, эришилган ютуқларга эртанги кун позициялари ва талаблари нуқтаи назаридан, келгусида ҳал этиш керак бўладиган янги, янада мураккаб ва масъулиятли вазифаларни эътиборга олган ҳолда баҳо бериш лозим.

Ана шу вазифалар КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленумида, ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москва шаҳар Бауман сайлов округи сайловчилари ҳузурида сўзлаган нутқида баён этилган йўл-йўриқлар ва тавсияларда аниқ белгилаб берилган. Бу вазифалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XI пленуми қарорларида республика шароитларига татбиқан конкретлаштирилган.

Гап иқтисодий ривожланишнинг интенсив омилларидан янада тўла-тўкис фойдаланиш, халқ хўжалигидаги «Танг жойлар» ва камчиликларга катъиян бархам бериш тўғрисида бормоқда. Партиянинг иқтисодий сиёсатини яна ҳам зўр сабоқ ва собитқадамлик билан ҳаётга татбиқ этиш, бутун ишимизнинг самарадорлиги ва сифатини, уюшқоқлик ва интизомни ҳар томонлама ошириш керак.

Фан ютуқларидан кенг кўламда фойдаланган ва бу жараёнда барча совет кишилари ижодий қатнашган тақдирдагина халқ хўжалигини ривожлантиришнинг интенсив йўлини амалга ошириш мумкин. Шу боисдан ҳам хўжалик юритишнинг чинакам илмий методларини қарор топтириш учун кураш партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, халқ депутатлари Советларининг, министрликлар ва идораларнинг корхоналар ва ташкилотларнинг, барча коллективларнинг ҳар бир меҳнаткашнинг бутун фаолиятига сингиб кетиши керак.

КПСС Марказий Комитетининг «Хўжалик механизмини янада такомиллаштириш ҳамда партия ва давлат органларининг вазифалари тўғрисида»ги қарори ҳамда КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Планлаштиришни яхшилаш ҳамда хўжалик механизмининг ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга таъсирини кучайтириш тўғрисида»ги қарори асосида ҳозирги вақтда хўжалик механизми қайта қурилаётганлиги фан-техника ютуқлари ва илғор тажриба кенг жорий этилишини таъминлаши лозим.

Мана шу вазифаларни ҳал этишда республика Фанлар академиясига, тармоқ илмий-тадқиқот институтларига, барча олимларимизга биринчи навбатдаги роль ажратилади. Улар КПСС XXV съезди белгилаган социал-иқтисодий программа амалга оширилишига ўз ҳиссаларини имкони борича кўпроқ қўшишлари, фундаментал ва амалий тадқиқотларни кенг жабҳада олиб боришлари, куч ва маблағларни ғоят муҳим илмий-техник ва социал проблемаларни комплекс ҳал этишга, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини оширишга, ижтимоий тараққиётнинг, меҳнаткашлар марксча-ленинча дунёқарашини шакллантиришнинг актуал масалаларини ишлаб чиқишга жамлашлари керак.

Владимир Ильич Ленин илм-фанда энг янги кашфиётлар қилмай, улардан амалий фаолиятда максимал даражада фойдаланмай, техникани тараққий эттирмай коммунизм қуриш мумкин эмас, деб бир неча марта таъкидлаган эди.

Леонид Ильич Брежнев илм-фаннинг аҳамияти тўғрисида Ленин билдирган фикрни ривожлантириб бундай деди: «Ҳозир бизнинг экономикада фан-техника революциясини амалга оширишдан кўра муҳимроқ ишимиз йўқ».

Партиямиз илмий-педагог ходимларнинг олижаноб меҳнатини юксак қадрлайди, фанни ривожлантириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилади. Кейинги вақтларда КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати фан масалаларига доир бир қанча муҳим ҳужжатларни қабул қилдилар. Бу ҳужжатларда ҳозирги шароитда совет фанининг асосий стратегик йўналишлари белгилаб берилди.

Биз ҳаққоний ифтихор туйғуси билан айтамизки, эндиликда Совет Иттифоқи илмий ходимлар тайёрлаш даражаси жиҳатидан жаҳонда олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Дунёдаги олимларнинг тўртдан бир қисми совет олимларидир.

Коммунистик партия билан Совет давлатининг доно ленинча миллий сиёсати амалга оширилганлиги, уларнинг илм-фанни ривожлантириш тўғрисидаги доимий ғамхўрлиги туфайли Ўзбекистонда қудратли фан-техника потенциали вужудга келтирилди.

Ҳозирги вақтда республикадаги 200 га яқин муассаса илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳақли равишда мамлакатнинг энг катта илмий марказларидан бири бўлиб қолди. Илмий тадқиқотлар соҳасида ҳамда янги техника ва технологияни ишлаб чиқишда 80 мингдан ортиқ киши машғул бўлса, улардан 33 минг киши илмий ва илмий-педагог ходимлардир. Бу — салмоқли кучдир.

Кейинги вақтларда илмий тадқиқот ишларининг даражаси ва самарадорлиги сезиларли равишда ошганлигини, халқ хўжалиги вазифаларини, фан-техника тараққиётининг актуал масалаларини ҳал этишда илм-фаннинг ҳиссаси ортганлигини зўр мамнуният билан қайд этамиз.

Жамиятшунос олимлар социалистик қурилиш тажрибасини умумлаштириш, республикада ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва жойлаштиришнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш соҳасида анчагина иш қилдилар. Ўтказилган бир қанча социологик тадқиқотлар жиддий амалий самара берди. Кейинги йилларда олимлар меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг илмий проблемаларини тадқиқ этиш соҳасидаги ишларни кучайтирдилар. Миллатлараро алоқанинг, меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялашнинг муҳим воситаси бўлмиш рус тилини ўрганиш юзасидан катта иш қилинмоқда.

(Давоми иккинчи бетда).

«ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ КЎРСАТМАЛАРИ АСОСИДА РЕСПУБЛИКАДА ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ВА ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»

ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон партия ташкилоти активининг йиғилиши КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг «Ўртоқ Л. И. Брежнев кўрсатмалари асосида республикада илмий-тадқиқотлар самарадорлигини янада ошириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш тадбирлари тўғрисида» қилган докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд этадики, республика партия ташкилотлари, министрликлари ва идоралари, илмий муассасалари ва олий ўқув юртлари партия XXV съездининг қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг қарорларини ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг илм-фан масалаларига доир йўл-йўриқларини бажара бориб, республиканинг илмий-техника потенциалини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, илмий тадқиқотлар сифати ва самарадорлигини ошириш, фан ва техника ютуқларини халқ хўжалигининг барча тармоқларига жорий этишни жадаллаштириш соҳасида каттагина иш олиб бормоқдалар.

Ҳозирги вақтда республикада 200 дан кўпроқ илмий муассаса ишлаб турибди, уларда 33 минг илмий ва илмий педагог ходимлар, шу жумладан 900 нафардан кўпроқ фан докторлари ва 12 минг нафар фан кандидатлари меҳнат қилмоқдалар. Фаннинг моддий техника ва экспериментал базаси анча мустаҳкамланди, унинг ишлаб чиқариш билан алоқалари муттасил кенгайиб, такомиллашиб бормоқда. Олтита илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ва 26 та тармоқ илмий-тадқиқот лабораторияси ташкил этилди.

Республикада математика статистикаси, физикавий электроника, активация анализи, биоорганик химия, сейсмология, ғўза селекцияси ва уруғчилиги соҳасида ҳамда бошқа соҳаларда таркиб топган илмий мактаблар муносиб равишда эътироф этишга сазовор бўлди.

Республиканинг илмий муассасалари умумиттифоқ меҳнат тақсимоти доирасида 44 та энг муҳим илмий-техникавий проблемани амалга оширишда иштирок этмоқдалар, актуал халқ хўжалик проблемалари ва социал проблемаларни ҳал этиш билан боғлиқ салкам 10 минг мавзуни ишлаб чиқмоқдалар.

Олимларнинг изланишлари, улар ўтказган назарий ва амалий тадқиқотлар, лойиҳа-конструкторлик ва технология ташкилотларининг лойиҳалари республиканинг табиий бойликлари ва хом ашё ресурсларини қидириб топиш ҳамда ўзлаштиришда ўзининг конкрет ифодасини топди. Ўнинчи беш йилликнинг тўрт йили ичида 600 дан кўпроқ тугал илмий-тадқиқот ишлари халқ хўжалигига жорий этилди, 2100 ихтиродан, 191 минг рационализаторлик таклифидан фойдаланилди. Шу вақт мобайнида республика саноати машина, асбоб-ускуна, аппарат ва приборларнинг 600 дан кўпроқ янги турини, 6,3 мингта ҳар хил янги маҳсулотни ишлаб чиқаришни ўзлаштирди, 2 мингга яқин буюмни Сифат белгиси билан ишлаб чиқармоқда.

Шу билан бирга республика партия ташкилоти активининг йиғилиши қайд этадики, илмий-тадқиқотларнинг самарадорлиги, фан ва техника ютуқларини жорий этиш, фан-техника тараққиётининг суръатлари КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми қарорлари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларидан келиб чиқадиган ҳозирги талаблар ва вазифаларга ҳали тўлиқ даражада мос келади, деб бўлмайди.

Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар, тармоқ илмий муассасалари, олий ўқув юртлари, конструкторлик ташкилотлари мавжуд резервлардан мутлақо етарли фойдаланмаяптилар, ўз куч-ғайратларини фан-техника ва социал тараққиётнинг ғоят муҳим проблемаларини комплекс ҳал этишга тўлиқ даражада сафарбар этмаяптилар. Ишлар алоҳида ажралиб қолган, мувофиқлаштирилмаган планлар асосида олиб борилаётган ҳоллар кўп, бунинг оқибатида илмий кучлар ва материал ресурслар кўплаб сочиб юборилмоқда, мавзулар ҳаддан ташқари кўпайтириб юборилмоқда ва асоссиз равишда айни бир мавзу устида иш олиб боришга йўл қўйилмоқда. Тугалланган тадқиқотларни тезроқ амалда рўёбга чиқариш ишида илмий муассасалар билан ишлаб чиқариш ташкилотлари ўртасида етарли даражада ҳамжиҳатлик йўлга қўйилмаган.

Илмий ишлаб чиқариш базаси ва экспериментал базани вужудга келтириш ва мустаҳкамлаш соҳасидаги ишлар суст олиб борилмоқда. Ажратилаётган капитал маблағлар муттасил ўзлаштирилмай қолмоқда. Ноёб илмий асбоб-ускуналардан норационал фойдаланиш ҳоллари мавжуд. Фан-техника информацияси ва патент-лицензия ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида мутахассисларни тайёрлаш ва улардан халқ хўжалигида фойдаланиш борасидаги ишлар, шунингдек аспирантуранинг иши, илмий ва илмий педагог кадрларни аттестациялаш янада такомиллаштиришни тақозо этади. Олий малакали илмий кадрлар — хусусан техника, физика-математика, қишлоқ хўжалиги ва иқтисод фанлари соҳасида фан докторлари тайёрлаш суст олиб борилмоқда. Бажарилаётган илмий-тадқиқотларнинг актуаллиги, самарадорлиги ва сифати кўпинча паст бўлиб қолмоқда, фан-техника ечимларининг ярмидан кўпроғи жорий этилишгача етказилмаяпти ва фақат ҳисоботлардагина ўз аксини топмоқда. Кўпгина тавсиялардан айрим ҳоллардагина фойдаланилмоқда.

Чиқитсиз технология ва ёпиқ технология жараёнлари суст жорий этилмоқдаки, бу хом ашё ресурсларидан норационал фойдаланишга ва атроф-муҳитни булғатишга олиб келмоқда. Ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш даражаси паст, бунинг натижасида халқ хўжалиги баъзи тармоқларининг кўпгина корхоналарида қўл меҳнатининг салмоғи катта. Автоматлаштирилган бошқариш системалари ниҳоятда сусткашлик билан вужудга келтирилмоқда, улар ишининг самарадорлиги паст.

Мазкур камчиликлар илмий-тадқиқот ишлари планларини тайёрлаш ва уларнинг натижаларини жорий этиш даражаси пастлигининг, ишлар зарур даражада мувофиқлаштирилмаётганлигининг, фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқаси заифлигининг оқибатидир. Министрликлар, идоралар, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарининг баъзи бир раҳбарлари ҳозирги замоннинг талабларини эътиборга олмаяптилар, фан-техника тараққиётини ривожлантиришда илм-фаннинг ролига етарли баҳо бермаяптилар. Натижада тугалланган тадқиқотлар суст жорий этилмоқда, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари билан хўжалик шартномаларини тузиш йўлга қўйилмаган, тармоқ илмий-тадқиқот лабораториялари, корхоналарда эса тажриба-экспериментал базалар етарлича ташкил этилмаяпти.

Баъзи бир область, шаҳар ва район партия комитетлари илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарининг партия ташкилотлари жиддий камчиликларни бартараф этишда, илм-фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлашда ва шу асосда фан-техника тараққиётини анча жадаллаштиришга эришишда ҳали етарли даражада сабот-матонат кўрсатаётганлари йўқ.

Ўзбекистон партия ташкилоти активининг йиғилиши социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этишда, республика илмий-техника потенциали ролини янада ошириш мақсадида КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми қарорлари, партия ва ҳукуматнинг илм-фан масалаларига доир бошқа қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида илмий-тадқиқотлар самарадорлигини муттасил оширишни, халқ хўжалигининг барча тармоқларида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни, меҳнат унумдорлиги ўсишини ва ижтимоий ишлаб чиқаришнинг сифат кўрсаткичлари яхшиланишини таъминлаш партия, совет ва хўжалик органларининг, министрликлар ва идораларнинг, илмий муассасаларнинг, олий ўқув юртларининг, корхоналарнинг ғоят муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари, шунингдек илмий ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг тегишли бўлинмалари коллективларининг куч-ғайратларини бутун халқ хўжалигини комплекс равишда жадал ривожлантиришни белгилаб берувчи катта кўламдаги проблемаларни ҳал этишга сафарбар қилиш зарур. Шу мақсадда:

ёқилғи-энергетика балансининг анча яхшиланишини, электр станциялар учун ёқилғи сифатида нефтнинг улушини қисқартиришни, ҳаддан ташқари кўп энергия истеъмол қиладиган эски асбоб-ускуналарни алмаштиришни, энергияни тежаб қоладиган технология кенг қўлланилишини, саноат иншоотлари ва уй-жой биноларининг иссиққа бардошлилиги оширилишини, қуёш энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишлар авж олдирилишини;

металл буюмлар сифати тубдан яхшиланиши ва хили кўпайтирилишини, ишлаб чиқарилаётган машина ва асбоб-ускуналарга сарфланадиган металлни ва металлни қайта ишлашдаги чиқитлар улушини камайтиришни, ишлаб чиқарилаётган машина ва асбоб-ускуналарнинг технология даражаси ва сифати оширилишини, янги, такомиллаштирилган маҳсулотлар ишлаб чиқариш жадаллаштирилишини, металл буюмлар пишиқлиги оширилишини, коррозияга қарши кураш кучайтирилишини, порошокли металлургия, шунингдек металл ўрнида ишлатилувчи материаллар саноати жадал ривожлантирилишини; қурилиш ишлари такомиллаштирилишини: қишлоқ хўжалик маҳсулдорлиги оширилишини; деҳқончилик маҳсулотлари асралиши ва қайта ишланиши яхшиланишини, аҳоли учун саноат молларининг сифати яхшиланишини таъминлаш керак.

Пахтачилик, чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш, пиллачилик, ғаллачиликни янада интенсивлаш проблемаларини ишлаб чиқиш, чўлларни хўжалик мақсадида ўзлаштириш, меҳнат ресурсларидан, минерал хом ашёдан оқилона фойдаланиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш, юксак самарали янги технология жараёнларини ишлаб чиқиш, меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, меҳнаткашларнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, халқ хўжалигида хўжалик механизми ва бошқарувни такомиллаштириш илмий-тадқиқотларнинг планларида муҳим ўринни эгаллаши керак.

Ҳозирги шароитларда соғлиқни сақлаш ролининг анча ортганлигини назарда тутиб, медик олимлар биологлар, химиклар, физиклар билан ҳамдўстликда юрак-қон томир, асаб, эндокрин касалликлари ва бошқа касалликлар соҳасидаги илмий ечимлар самарадорлигини янада оширишга куч-ғайратларини сарфлашлари ва унда республиканинг ўлка хусусиятлари назарда тутилмоғи ҳамда тадқиқот натижалари соғлиқни сақлаш практикасига тезроқ жорий этилмоғи зарур. Оналар ва болалар сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш, аҳоли орасида профилактика ишлари, санитария-гигиена билимлари пропагандасини яхшилаш хусусида алоҳида ғамхўрлик қилинмоғи лозим

Жамиятшунос олимларнинг куч-ғайратларини коммунизм моддий-техника базасини яратиш, фан-техника революцияси социал оқибатларини кенгайтиришга, унинг назарияси ва практикасини ишлаб чиқишга, ижтимоий муносабатларни такомиллаштириш, совет халқини камол топтириш, меҳнаткашларни партия ва халқ ишига, СССР халқларининг дўстлиги ва қардошлиги, социалистик интернационализм ишига чексиз садоқат руҳида тарбиялашга йўлламоқ лозим.

Ўзбекистон ССР Госпланига, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимига, министрликлар ва идоралар, тармоқ илмий муассасалари ва олий ўқув юртларига:

манфаатдор ташкилотлар ва масъулиятли кишилари, бажариш муддатлари, пул харажатлари ва манбалари кўрсатилган ҳолда тадқиқотдан то жорий этишгача бутун ишлар туркуми қатнашувини кўзда тутувчи илмий-тадқиқот ишларини планлаштириш ва унинг натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этишни янада яхшилаш чораларини кўриш, шу программаларни бажариш борасидаги ишларнинг назорати ва координациясини кучайтириш;

юқори малакали илмий кадрларни тайёрлашни яхшилаш, илмий фаолиятга майли бўлган истеъдодли мутахассисларни аспирантурага танлашни таъминлаш, аспирантларга илмий раҳбарлик даражасини юксалтириш, мамлакатдаги етакчи илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари тармоқ аспирантурасига лаёқатли ёшларни кўпроқ юбориш тавсия этилсин. Олий бўғиндаги илмий кадрлар — фан докторларини тайёрлашга алоҳида эътибор бериш, илмий ходимларни қайта сайлаш ва аттестациядан ўтказиш ролини ошириш, талабгорлик йўли билан илмий кадрлар тайёрлашни янада актив ривожлантириш керак.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, республиканинг министрликлари ва идоралари, Ўзбекистон ССР Госснаби, Ўзгосстандарт илмий муассасалар ва олий ўқув юртларини тадқиқот техникаси билан таъминлашни яхшилашлари, бундай техникадан фойдаланиш самарадорлигини оширишлари зарур, деб ҳисоблансин. Бунинг учун ноёб илмий машина-ускуналардан коллектив бўлиб фойдаланиш пунктлари очилсин.

Ўзбекистон ССР Госплани, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, бошқа тегишли министрликлар ва идоралар илмий-ишлаб чиқариш ва ўқув-илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларини, тармоқ илмий-тадқиқот лабораторияларини тузиш борасидаги ишларни кучайтирсинлар, хўжалик шартномаларига биноан бажариладиган тадқиқотларни анча кенгайтирсинлар, халқ хўжалиги барча тармоқларини ривожлантириш актуал проблемаларини ҳал этиш учун республикада мавжуд илмий-техника потенциалидан янада тўлароқ фойдаланишга эътибор берсинлар;

илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, корхоналарда экспериментал базалар, цехлар ва установкалар тармоқларини анчагина кенгайтириш чораларини кўрсинлар, уларни кўплаб ишланадиган маҳсулотлар билан банд қилиб қўймасинлар;

илмий-техника ахборот ва патент-лицензия ишларини яхшилаш, илмий тадқиқотлар самарадорлиги ва сифатини оширишда, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлаштиришда уларни янада таъсирчан қилиш керак.

Ўзбекистон ССР Госплани Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, республика министрликлари ва идоралари иштирокида олимларнинг илгари битказилган илмий-тадқиқот ишларини ва бу ишларнинг ҳали ўз актуаллигини йўқотмаганларини жорий этиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқиб, ўн биринчи беш йилликда жорий этиш планларида кўзда тутмоғи мақбул деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Госпланига, министрликлар ва идораларга, область, шаҳар ва район партия комитетларига КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Планлаштиришни яхшилаш ва ишлаб чиқариш самарадорлиги ҳамда иш сифатини оширишга хўжалик механизми таъсирини кучайтириш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ тармоқ илмий-тадқиқот институтлари, конструкторлик ташкилотлари ва технологик ташкилотларнинг ишига кўпроқ эътибор бериш тавсия этилсин, 1980 йилда уларни наряд-заказлар асосида янги техникани яратиш, ўзлаштириш ва жорий этиш ишларини ташкил қилиш хўжалик ҳисоби системасига ўтказиб бўлинсин.

Республикада фундаментал тадқиқотлар маркази, бутун фан координатори ва ташкилотчиси сифатида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ролини ошириш муҳим вазифадир. Қайси идорага қарашли эканлигидан қатъи назар илмий муассасалар ва олий ўқув юртларида ўтказилаётган тадқиқотлар плани ва даражасига баҳо бериш учун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг олимларини жалб этиш лозим. Мавжуд илмий проблема кенгашлари, уларнинг состави қайтадан кўриб чиқилсин ва улар илмий-тадқиқотларни координация қилувчи таъсирчан органлар бўлиб қолиши чоралари кўрилсин.

Актив йиғилиши Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Маориф, Соғлиқни сақлаш министрликлари, тармоқ олий ўқув юртлари, уларнинг партия ташкилотлари мутахассислар профессионал тайёргарлиги ва ғоявий-сиёсий тарбияси сифатини янада яхшилаш, ўқитишнинг ишлаб чиқариш билан, коммунистик бунёдкорлик практикаси билан алоқаларини мустаҳкамлаш чораларини кўришлари зарур деб ҳисоблайди. Олий ўқув юртларидаги илмий-педагогика фаолиятига академиклар, мухбир аъзоларини, Ўзбекистон ССР Фанлар акдемиясида, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимида, тармоқ илмий муассасаларида, бирлашмалар ва корхоналарда ишлаётган бошқа олимлар ва мутахассисларни кенгроқ жалб этиш керак.

Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети олий ўқув юртлари ва илмий муассасалар касаба союз ташкилотларининг ишини яхшилаб, уларнинг диққат-эътиборини илмий ва илмий педагогик ишларнинг юксак самарадорлиги учун, илм-фан билан ишлаб чиқариш алоқасини мустаҳкамлаш, фан-техника тараққиётини тезлаштириш учун социалистик мусобақани такомиллаштиришга жалб қилсинлар.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг бошланғич партия ташкилотлари саноат, қурилиш, транспорт корхоналарида, колхоз ва совхозларда, илмий муассасалар, олий ўқув юртлари ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотларида сиёсий ва ташкилотчилик ишларини доимо такомиллаштира бориб, уни илм-фан самарадорлигини ҳамма чоралар билан юксалтиришга, ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлашга, фан-техника тараққиётини янада ривожлантиришга, ҳар бир илмий коллективда чинакам ижодий вазият, дадил изланиш, самарали мунозара, ўртоқларча талабчанлик вазияти вужудга келтиришга йўллаб боришлари ниҳоятда зарур деб ҳисоблансин. Илмий ютуқлардан фойдаланиш масалаларида, консерватизм ва эскиликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши муросасиз кураш олиб бориш, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш, уюшқоқлик ва интизомни, топширилган иш учун кадрларнинг шахсан жавобгарлигини ошириш лозим.

* * *

Республика партия ташкилоти активининг йиғилиши партия, совет органлари, министрликлар ва идоралар, фан ва ишлаб чиқариш ходимлари ўз куч-қувватларини ижодий равишда бирлаштириб, республикада фан ва техника янада ривожланишини, фан-техника тараққиёти жадаллаштирилишини таъминлаш, ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш, КПССнинг бўлажак XXVI съездини янгидан янги ютуқлар билан кутиб олиш учун ҳамма ишларни қиладилар, деб қатъий ишонч билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

(Боши биринчи бетда)

Республикада таркиб топган табиий фанларнинг айрим соҳаларидаги илмий мактаблар муносиб равишда эътирофга сазовор бўлди. Ўзбекистон олимларининг математика статистикаси, физик электроника, ядро физикаси, қаттиқ жисмлар физикаси, механика, сейсмология соҳаларидаги ишлари кенг миқёсда машҳур бўлди. Биоорганик химия, алкалоидлар ва полимерлар химияси, активацион анализ, ярим ўтказгич материаллардаги физик жараёнлар, юқори молекулали ва табиий бирикмалар, тирик материянинг химиявий тузилиши ва хоссалари соҳасида муҳим тадқиқотлар ўтказилмоқда. Техник кибернетика ва ахборот назариясининг, республика ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришнинг илмий проблемаларини ишлаб чиқишда катта муваффақиятларга эришилди.

Пахтачилик, қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари фан ва техника ютуқлари асосида муваффақиятли ривожланмоқда.

Кейинги йилларда олимларимиз ғўзанинг янги серҳосил, вилтга чидамли навларини, таркибида микроэлементлар бўлган ўғитларни, зарарли таъсири оз бўлган дефолиантларни, самарали гербицидларни, вилтга қарши ишлатиладиган ва бошқа препаратларни яратдилар. Мўл пахта ҳосили олиш мақсадида деҳқончиликнинг юксак маданиятини яратиш, агротехникани такомиллаштириш методлари ишлаб чиқилди. Физиология, генетика, молекуляр биология соҳасидаги, бошқа фанлар соҳасидаги тадқиқотлар доимо табиат инсон олдига кўндаланг қилиб қўядиган муайян «биологик доиралар»ни кенгайтириш, ўсимликларнинг маҳсулдорлиги имкониятларини ошириш, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлик потенциалини анча кўтариш учун янги уфқлар очиш имконини берди.

Олим ва конструкторлар куч-ғайрати ва ҳаракати билан пахтачилик учун янги техника яратилмоқда. Бу ҳол пахта етиштиришнинг бутун жараёнини ва ҳосилни йиғиб-териб олишни комплекс механизациялаш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш имконини беради. Кўп миқдорда пахта териш машиналари ишлаб чиқарилганлиги бултур механизаторларимизга машина терими ҳажмини 3,5 миллион тоннага етказиш, яъни етиштирилган жами ҳосилнинг 60 процентини механизмлар ёрдамида териб олиш имконини берди. Бу — жуда катта ютуқ, пахтачиликдаги чинакам революция бўлди, бу— совет фани ва техникасининг буюк ғалабаси бўлди.

Илмий муассасалар, мутахассислар ва амалиётчи ходимларнинг мустаҳкам ижодий ҳамкорлиги туфайли ўлкамизда кенг миқёсда ирригация ва мелиорация ишлари ўтказилди, сув омборлари, бошқа объектлар қурилди, уларнинг кўплари ўзининг миқёси, техникавий ечими ва халқ хўжалигидаги аҳамияти жиҳатидан ноёб ҳисобланади. Янги ер массивларини суғориш ва ўзлаштиришнинг комплекс методи ҳозир Ўзбекистондан ва мамлакатимиздан бошқа жойларда ҳам кўпчиликка маълум.

Республика олимларининг муваффақиятлари яққол кўриниб турибди. СССР Фанлар академияси президиуми, СССР Фан ва техника давлат комитети, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг доимий эътибори ва ёрдами туфайли, республика партия комитетларининг илмий коллективлар куч-ғайратларини ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилашнинг энг муҳим вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш, фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустаҳкамлаш соҳасидаги конкрет фаолияти туфайли мана шу муваффақиятларга эришилди.

Қилинган ишларга муносиб баҳо бериш билан бирга, шуни таъкидлаш керакки, республиканинг илмий муассасаларида ўз фаолиятини яхшилаш учун ҳали катта резервлар бор. Фанлар академияси, илмий-тадқиқот институтларимиз ва олий ўқув юртларимиз янги илмий ғоялар ва технология ечимларининг самарали ишлайдиган генераторлари бўлишлари, илмий-тадқиқот натижаларини практикага кенг миқёсда жорий этишнинг ташкилотчилари бўлишлари, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга кўмаклашишлари лозим.

Масалага мана шу позицияда туриб ёндашиладиган бўлса, республикадаги мавжуд улкан илмий потенциалдан ҳали тўла-тўкис фойдаланилмаётганини тан олиш керак бўлади.

Фанлар академиясининг, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг баъзи илмий муассасалари, тармоқ институтлари ва олий ўқув юртлари кўп йиллар мобайнида ўтказаётган тадқиқотлар дуруст самара бермаяпти, кўпинча улар халқ хўжалиги учун аҳамияти оз бўлган ишларни бажармоқда.

Илмий кучлар ва моддий ресурслар тарқоқлиги, ҳаддан ташқари кўп мавзуларга қўл урилиши, асоссиз параллелизм, илмий-тадқиқотлар дуруст мувофиқлаштирилмаётганлиги кўпгина илмий-тадқиқот муассасалари ишидаги самарадорлик пастлигининг асосий сабабларидир. Илмий-тадқиқот ишлари ва конструкторлик ечимларини ниҳоятда узоқ муддатларда бажариш фактлари мавжуд.

Вазифа — бажарилаётган ишларнинг савияси ва сифатини кун сайин оширишдан, ишлаб чиқаришда, техника ва технологияда айрим бўғинлардагина эмас, бутун-бутун тармоқларда ҳам, умуман халқ хўжалигида ҳам ишлаб чиқаришни, техника ва технологияни, меҳнат ҳамда бошқарувни ташкил этишни революционлаштира оладиган илмий-тадқиқотларни ҳар томонлама ривожлантиришдан иборат.

Ихтиролар даражасида бажарилаётган илмий-тадқиқотларнинг муҳимлигига жуда катта эътибор бериш лозим.

Илмий-тадқиқотларни координациялашни доимо яхшилаб бориш уларнинг сифати ва самарадорлигини янада оширишнинг сўзсиз шартидир. Бу ишни Ўзбекистон ССР Фанлар академияси бажармоғи лозим. Афсуски, республикада илмий изланишларнинг координатори ва ташкилотчиси вазифасини бўш бажармоқда. Биз табиий ва ижтимоий фанлар соҳасидаги тадқиқотларни тубдан яхшилаш зарурлигига Фанлар академияси президиумининг эътиборини яна бир карра жалб қиламиз.

Илмий-тадқиқот ишлари самарадорлигини ошириш тўғрисида гапирар эканмиз, фан муассасалари моддий базасини мустаҳкамлаш, уларни зарур техника воситалари билан, биринчи навбатда — замонавий машина-ускуналар, приборлар ва аппаратлар билан таъминлаш муҳимлигини яна бир карра таъкидлаб ўтиш лозим. Республикада шу соҳада кўп ишлар қилинмоқда. Фанлар академияси, тармоқ илмий муассасалари ва олий ўқув юртлари ҳар йили анчагина миқдорда янги тадқиқот техникаси олиб турибди. Аммо буларга бўлган эҳтиёжлар тўла-тўкис қондирилишдан анча узоқ. Бу гап айниқса саноатимиз чекланган миқдорда ишлаб чиқараётган ёки импорт йўли билан олинадиган қимматли, ноёб приборларга тааллуқлидир.

Мавжуд имкониятлардан яхшироқ фойдаланиш учун коллектив бўлиб фойдаланиладиган ихтисослаштирилган лабораторияларга ўхшаш лабораториялар ташкил этмоқ мақбул кўринади. Лекин бу иш қилинмади.

Ўзига қарашли илмий муассасалар ва олий ўқув юртларига эга бўлган Фанлар академияси президиуми, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари бу ишда тартиб ўрнатишлари лозим.

Замонавий прибор ва аппаратларга фан ва ишлаб чиқариш талабларини яхшироқ қондириш мақсадларида республика Фанлар академияси ҳузурида илмий приборсозлик заводи зарур бўлиб қолди. Янги беш йиллик планда шу заводни қуришни кўзда тутиш керак.

Практика шуни кўрсатиб турибдики, экспериментал базалари бўлган илмий-тадқиқот институтларида олимлар меҳнатининг самарадорлиги бундай базаси бўлмаган институтларга нисбатан уч-тўрт баравар юқори бўлмоқда. Ҳолбуки, республикада айниқса Академия институтларида ва олий ўқув юртларида илмий ишлаб чиқариш ва экспериментал базалар яратиш ва мустаҳкамлаш борасидаги ишлар суст олиб борилмоқда.

Республика Госплани, Фанлар академияси, министрликлари ва идоралари илмий муассасалар ва олий ўқув юртларининг экспериментал ва ишлаб чиқариш базаларини яратиш борасида кечиктириб бўлмайдиган чораларни дарҳол кўришлари лозим.

Фанлар академиясини ривожлантиришга ажратилаётган капитал маблағлардан ниҳоятда ёмон фойдаланилаётганлигини ҳам айтиб ўтмаслик мумкин эмас. Тўққизинчи беш йилликда капитал маблағларни ўзлаштириш плани 67 процент, ўнинчи беш йилликнинг тўрт йили ичида 79 процент бажарилган, кейинги тўққиз йил ичида жами 13 миллион сўмдан кўп пул ўзлаштирилмай қолган. Давлат ажратаётган маблағларни ўзлаштиришга бундай муносабатда бўлиш илм-фаннинг моддий базасини мустаҳкамлашга, тадқиқотлар сифати ва самарадорлигига салбий таъсир кўрсатяпти.

«Главташкентстрой», Қурилиш министрлиги, Тошкент шаҳар партия комитети, Фанлар академияси, бошқа министрликларимиз ва идораларимиз капитал қурилишнинг боришини синчиклаб таҳлил этиб, қолоқликни бартараф этиш учун зарур чораларни кўришлари, илм-фан объектлари албатта белгиланган муддатда ва бир вақт битказилишини таъминлашлари керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қурилиш бўлимлари илм-фан объектларини қуриш планларининг бажарилиши устидан контролни кучайтиришлари керак. Бу масаланинг катта аҳамияти бор ва уни партия ва давлат манфаатларини кўзлаб ҳал қилиш лозим.

Илм-фан самарадорлигини юксалтириш — партия ўнинчи беш йилликда совет олимлари олдига қўйган асосий вазифалардан биридир. Бу вазифани уддалаш учун илмий коллективларнинг аниқ пухта ишлашига, куч ва маблағларни энг муҳим, энг истиқболли фундаментал ва амалий тадқиқотларга изчиллик билан сарфлашга, юзаки мавзулар, ишда параллелчиликка қатъиян барҳам беришга эришиш зарур.

Республика олимларининг ижодий изланишларини, моддий ресурсларни Ўзбекистоннинг Умумиттифоқ меҳнат тақсимотидаги ўрнидан келиб чиқадиган, республиканинг иқтисодий ва маданий тараққиёт эҳтиёжлари билан белгиланадиган вазифаларни ҳал этишга қаратмоқ лозим.

Маълумки, саноатимизнинг структурасида машинасозлик, рангли металлургия ва энергетика етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Шундай бўлса-да, Фанлар академияси системасида, бошқа министрликлар ва идораларда шу масалаларни асосли тадқиқ этадиган илмий бўлинмалар йўқ. Ҳолбуки, бу бўлинмалар машинасозликни, рангли металлургия, энергетикани ривожлантириш масалалари билан шуғулланишлари мумкин эди. Экономиканинг бошқа тармоқларида фан-техника тараққиёти кўп жиҳатдан шу тармоқларга боғлиқдир.

Иш манфаатлари техника фанлари соҳасидаги илмий тадқиқотларни кучайтиришни талаб қилади. Шу мақсадда янги институтлар, олий ўқув юртларини очиш тўғрисидаги таклифларни кўриб чиқиш ва киритиш лозим. Бу институтлар машинасозлик, самолётсозлик, рангли металлургия, энергетика каби халқ хўжалигининг муҳим тармоқларини ривожлантириш проблемаларини ишлаб чиқиш билан шуғулланган ва улар учун олий малакали мутахассислар тайёрлаган бўлур эди.

Физика соҳасидаги институтлар ишларининг аҳволи уни янада яхшилашни, ўтказилаётган тадқиқотлар самарадорлигини анча оширишни тақозо қилади. Физиклар, математиклар, механиклар, химиклар биргалашиб фан-техника тараққиётини тезлаштиришга кўмак бера оладиган янги машиналар, приборлар, ускуналар яратиш назарий асосларини ишлаб чиқмоқлари керак.

Ҳар бир илмий тадқиқот институти, олий ўқув юрти ўз қиёфасига эга бўлиб, ўзи ишлаб чиқаётган илмий мавзуда бошчи бўлмоғи лозим. Илмий проблемаларни планлаштиришда эпчиллик кўрсатиш зарур замини бўлган ва энг кўп самара кутилаётган истиқболли соҳаларни танлаб олиш керак.

Пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ҳамма чоралар билан ривожлантириш борасидаги тадқиқотларни давом эттириш республика учун ниҳоятда муҳим иш ҳисобланади. Аввало селекция ишлари самарадорлигини юксалтириш, янги сермаҳсул навлар яратиш муддатларини қисқартириш, интенсив типдаги пахта навларини яратиш лозим. Бунинг маъноси нима? Бунинг маъноси шуки, янги нав аввалги навларга нисбатан 10—12 кун тезроқ пишиб, октябрда йиғим-терим батамом битмоғи лозим. Сўнгра янги навнинг барги табиий ҳолда тўкилиб кетмоғи, толаси сифатли, касаллик ва зараркунандаларга ғоятда бардошли, сув истеъмол коэффициенти паст бўлмоғи керак. Генетика, физиология, биохимия ва радиобиология соҳасидаги тадқиқотларни чуқурлаштирмоқ, ғўзанинг тез пишиш генетик ва физиологик табиатини очишга алоҳида эътибор бермоқ зарур.

Ғўза агротехникасига ишлаб чиқаришни революционлаштиришга қодир принципиал янгича ёндашишни қидириш билан жиддий шуғулланиш пайти келди. Кучли чопиқ трактори негизида ғўза парвариши ва пахта териш учун машиналар комплексини яратиш, гўшт, сут, пилла ҳамда дала ва фермаларнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришнинг илғор юксак тежамли технологияларини ишлаб чиқиш борасидаги тадқиқотларни кенгайтириш керак.

Колхоз ва совхозлар олимлардан суғорма ерлардан фойдаланишни яхшилаш, ернинг унумдорлик кучини, ўғитларнинг, бошқа тўйимли моддаларнинг фойдали иш коэффициентини ошириш борасида илмий асосланган таклифлар кутяптилар. Ўғит ва тўйимли моддаларнинг дозаси ва солиниш муддатлари аниқ чегаралаб берилмоғи лозим. Ҳосилни касалликлар, зараркунандалар, бегона ўтлардан ҳимоя қилиш ишлари янада кенг қулоч ёйдирилмоғи, шуларга қарши курашнинг биологик методлари ва интеграллланган системаларини ишлаб чиқишга олимларнинг куч-ғайратларини қаратиш лозим. Айни маҳалда янги самарали ва заҳарли дефолиант моддалар, заҳарли химикатлар, вилтга қарши препаратлар, ғўзани ўстирувчи стимуляторларни яратиш ва жорий этиш масалалари назардан қочирилмаслиги керак.

Биз суғориш системаси ишини яхшилаш, янги серунум суғориш усулларини жорий этиш, тупроқ ва ер шўрини қочириш, суғориш манбалари шўрланишига йўл қўймасликнинг замонавий методларини қидириш вазифаларини ҳал этиш муҳимлигига олимларнинг диққат-эътиборларини жалб қиламиз. Сибирь дарёлари сувининг бир қисмини Ўрта Осиёга оқизиш билан боғлиқ тадқиқотларнинг жами комплексини ишлаб чиқиш тезлаштирилиши лозим.

Дон етиштиришни кўпайтириш проблемаси ниҳоятда диққат-эътиборга сазовордир. Унинг нафақат иқтисодий аҳамияти, шу билан бирга катта сиёсий аҳамияти ҳам бор. Шунга асосан биз жўхори, шоли ва бошқа донли экинларнинг ялпи ҳосилини кўпайтириш резервларини қидиряпмиз. Яқин йиллар ичида республикада маккажўхори ва оқ жўхори майдонларини 500 минг гектарга етказиш, ялпи дон ҳосилини эса 5 миллион тоннага чиқариш мўлжалланади.

Аммо Ўзбекистонда, борингки, бутун Ўрта Осиё регионида маккажўхори ва оқ жўхори селекцияси, унинг уруғчилиги, индустриал технологияси, экинни ҳимоя қилиш зонал масалаларини ишлаб чиқиш билан шуғулланадиган биронта ҳам илмий муассаса йўқ. Бу эса шу экинлар донини етиштиришни кўпайтириш катта потенциал имкониятларига тўсқинлик қилмоқда. Шу муносабат билан маккажўхори ва оқ жўхори проблемаларини ишлаб чиқиш билан шуғулланувчи махсус илмий бўлим тузиш зарурати келиб чиқади.

Чорвачиликни ривожлантириш, уни интенсивлаш ем-хашак етиштиришни анча кўпайтиришни, уларни тайёрлаш, сақлаш, қайта ишлаш, иссиқ иқлим шароитларида ем бериб туришни яхшилаш масалалари ҳал этилишини тақозо қилади. Яйловларнинг маҳсулдорлигини ошириш, ғўзапояни ферментлаш, пахта тозалаш саноати чиқитларидан, саноат озиқ-овқат чиқитларидан чорва боқишда фойдаланиш билан боғлиқ тадқиқотларни анча кенгайтириш керак. В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг Ўрта Осиё бўлими ва республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ана шу масалаларни малакали ҳал қилиш учун озуқа институти барпо этилмоғи лозим, деб ҳисоблайдилар. Бу — тўғри таклиф.

Табиий хом ашё ва айниқса ёқилғи—энергетика ресурсларидан янада рационал ва тежамли фойдаланиш йўллари ҳамда усулларини қидириш хўжалик практикасидаги энг муҳим илмий проблемалардан биридир.

Республикамиз шароитида қуёш энергиясидан фойдаланиш, халқ хўжалигининг кўпгина тармоқларида сероб, чиқариб ташланадиган паст потенциал иссиқликдан фойдаланиш ҳал этилиши лозим бўлган энг истиқболли соҳалардан биридир.

Геолог олимлар олдида ҳам катта-катта вазифалар турибди. Улар қора металл, рангли металл, нодир металл ва бошқа фойдали қазилма конларини прогноз қилиш мақсадида ер пўстлоғи ва устки мантиясининг чуқур тузилиши тадқиқотини анча кенгайтиришлари керак.

Олимларнинг самарали изланишлари маҳсулотларга кетадиган материал миқдорини камайтириш борасидаги тавсияларни ишлаб чиқишга қаратилмоғи лозим. Принципиал янги технологик жараёнлар, буюмларнинг конструкцияларини яхшилаш ва янги хил ва айниқса полимер материалларни, шунингдек иккиламчи хом ашёни кенг кўламда қўллаш асосида бунга эришилиши мумкин.

Кейинги вақтларда меҳнат ресурсларидан рационал фойдаланиш, ишлаб чиқарувчи кучларни, шу жумладан кичик шаҳарлар ва қишлоқ посёлкаларида шундай кучларни жойлаштириш борасида асосланган таклифларни ишлаб чиқиш сезиларли даражада актуаллашмоқда.

Уларни тўғри ҳал қилмоқ учун бугунданоқ чоралар кўра бошлашимиз лозим. Госплан, Давлат меҳнат комитети, Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар келажакда меҳнат ресурсларини энг мақбул банд этишни таъминлашнинг комплекс социал-иқтисодий программасини яқин фурсатда ишлаб чиқиб, тегишли таклифлар киритишлари зарур.

Такрор айтаманки, бу соҳада проблемалар кўп. Қурилиш суръатлари ва сифатини ошириш шулардан биридир.

Биз олимлардан янги арзон ва юксак самарали бинокорлик материалларини яратиш ва уларни қўллаш, лойиҳалаш сифатини ошириш, қурилишни арзонлаштириш борасидаги тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, шаҳар қуриш нормаларини такомиллаштириш ҳамда шаҳарлар, саноат марказлари ва қишлоқ посёлкаларининг архитектура қиёфасини яхшилаш борасида амалий тавсиялар кутяпмиз.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш тўғрисида гапираётганимизда, аввало, меҳнат унумдорлигини ўстириш масалаларини кўзда тутамиз. Меҳнат унумдорлигини ошириш кўпинча амалда бўлганидек, қўл меҳнатини одатдагидек механизациялаш ва автоматлаштиришдангина иборат эмас. Механизациялаш ва автоматлаштириш ҳам муҳим иш ва у билан, аввало, тармоқ илмий-тадқиқот ташкилотлари, лойиҳа конструкторлик бюролари, шунингдек ишлаб чиқариш коллективларининг ўзи шуғулланмоғи лозим, албатта. Бу ерда гап даставвал республиканинг илмий-техника потенциалидан ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришнинг катта ва кичик проблемаларини ҳал этишда, кам унум қўл меҳнати сарфланадиган соҳаларни кескин равишда қисқартиришга имкон берувчи янги технологиялар, машина-ускуналарни жорий этишда кенг кўламда фойдаланиш тўғрисида бораётир.

Республика саноати қўл меҳнати билан банд бўлган ишчилар салмоғи ҳанузгача юқори бўлиб турганлигидан ҳам бунинг аҳамияти янада муҳимдир.

Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш даражасини анча ошириш билан, уни техника жиҳатидан қайта қуроллантириш билан боғлиқ илмий проблемаларни ишлаб чиқиш, аввало, қўл меҳнатини ниҳоятда қисқартиришга қаратилмоғи лозим. Бу катта социал аҳамиятга эга масала бўлиб, уни ҳал этиш министрликлар ва идоралар, корхоналар ва бирлашмалар, илмий муассасаларнинг раҳбарларига биринчи навбатда боғлиқдир.

Техникавий лойиҳалар ва илмий-конструкторлик ечимларининг даражаси ва сифати устидан қатъий контроль ўрнатмоқ керак. Ҳаёт меҳнат унумдорлигини тубдан ошириш масалаларини фақат катта фан ёрдамида, фундаментал тадқиқотлар негизидагина ҳал этиш мумкинлигидан далолат беради.

Ҳозирги шароитда медицина фанининг аҳамияти ғоят ўсмоқда. Бу борада эришган муваффақиятларимиз ҳаммага аён. Лекин бу соҳадаги муаммоларни ҳам кўра билиш керак. Бу муаммолар айниқса қишлоқда соғлиқни сақлаш ишларини ташкил этишни яхшилаш, юрак-қон томир, нерв, эндокрин касалликлари, касбкор касалликлари ва бошқа касалликлар проблемаларининг чуқур ишлаб чиқилишини таъминлаш зарурлиги, атроф-муҳит муҳофазаси, аҳоли ўртасида санитария-гигиена пропагандасини такомиллаштириш билан боғлиқдир.

Олимлар диагностика, профилактика ва касалликларни даволашнинг энг янги методларини қўлланиш асосида медицинадаги клиника йўналишини янада ривожлантириш соҳасида кўп иш қилишлари керак. Медицина фани ва практикасининг биология, химия, физика, кибернетика билан ва бошқа илмий билимлар билан боғланишини мустаҳкамлаш лозим.

Кишиларнинг сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг, социалистик давлатимиз қудратини мустаҳкамлашнинг муҳим омили эканини ҳамиша эсда тутиш керак.

Жамиятшунос олимлар олдида жуда муҳим вазифалар турибди. Уларнинг куч-ғайратлари ижтимоий тараққиёт масалаларини, ривожланган социалистик жамиятнинг актуал проблемаларини ҳар томонлама назарий идрок этишга, Коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини ўрганиш ва умумлаштиришга қаратилиши зарур.

Олимларнинг тадқиқотчилик фаолияти натижасида социал жараёнларни, хўжалик ва маданий қурилишни, меҳнаткашларга коммунистик тарбия беришни бошқариш самарадорлигини анча ошириш имконини берадиган тавсия ва таклифлар тайёрланиши лозим.

Фан ва техника ютуқларини амалиётга тезроқ жорий этиш, илм-фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустаҳкамлаш фан-техника тараққиётининг энг муҳим проблемасидир.

Республика илмий ташкилотлари ҳар йили 500 миллион сўмдан кўпроқ иқтисодий самара берадиган 300—400 та илмий-техник ечимни ишлаб чиқариш ходимларига топширмоқдалар. Илмий тадқиқотларнинг натижаларини халқ хўжалигига жорий этиш эса йўл қўйиб бўлмайдиган даражада суст бормоқда. Шунинг учун ҳам улар кутилганича самара бермаётир.

«Фан-техника революциясининг муваффақияти, унинг экономикага, жамият турмушининг ҳамма соҳаларига самарали таъсири фақат илмий ходимларнинг куч-ғайратлари билангина таъминланиши мумкин эмас, — деди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида. — Тарихий аҳамиятга молик бўлган бу жараёнга ижтимоий ишлаб чиқаришдаги, хўжалик механизми ҳамма бўғинларидаги барча ходимларни жалб этиш тобора катта аҳамият касб этмоқда. Фан ва техникадаги революция хўжалик фаолияти услуби ва методларини тубдан ўзгартиришни, қолоқлик ва мутаассибликка қарши кескин кураш олиб боришни, фанга чинакам ҳурмат билан қарашни, фан аҳллари билан маслаҳатлашиш, ҳисоблашиш маҳорати ва истагини талаб қилади».

Афсуски, министрликлар ва идораларнинг, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг ҳамма раҳбарлари ҳам бу талабнинг нечоғли муҳимлигини тўла-тўкис англаб олганлари йўқ. Тугалланган илмий-тадқиқот ишлари қониқарсиз жорий этилаётганини, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари билан хўжалик шартномалари тузишга ҳафсаласизлик билан қаралаётганини, Академия институтлари ва олий ўқув юртлари базасида тармоқ илмий-тадқиқот лабораторияларини ташкил қилишдан бош тортилаётганини, корхоналарда тажриба-экспериментал база вужудга келтириш истаги йўқлигини кўрсатувчи фактлар мана шуни тасдиқлаб турибди.

Ш. Р. Рашидов олимлар билан хўжалик ходимлари ўртасида мустаҳкам амалий алоқаларнинг йўқлиги сабабли халқ хўжалигида қанча-дан-қанча бой имкониятлар фойдаланилмай қолаётганлигини кўрсатувчи конкрет мисолларни келтириб ўтди.

Фан-техника тараққиётининг жадаллашуви, ишлаб чиқаришнинг кенг миқёсда механизациялашуви, қишлоқ хўжалиги химиялашуви билан табиий муҳитни муҳофаза қилиш масаласи алоҳида кескинлик касб этади.

Биосфера масалалари билан шуғулланувчи республика илмий кенгаши, Госпланнинг табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан фойдаланиш бўлими, шунингдек республика Соғлиқни сақлаш министрлиги атроф муҳитни муҳофаза қилиш, табиий ресурсларни қайта тиклаш ва кўпайтириш йўлида ҳали ҳам оз иш қилмоқда.

Айрим корхоналарнинг раҳбарлари биосферани муҳофаза қилиш масалаларига масъулиятсизларча қарамоқдалар. Улар технология жараёнларини, чиқитсиз технологияларни такомиллаштириш тадбирларини суст жорий этмоқдалар, фойдаланиб бўлинган оқава сувларни лозим даражада тозалашни, газ ва чанг тутиб қолишни ташкил этмаяптилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги атроф муҳитни муҳофаза қилиш комиссияси атроф муҳитни муҳофаза қилиш тадбирларининг қатъият билан бажарилиши юзасидан министрликлар, идоралар, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириши зарур. Биз табиатнинг саховатини оширишимиз, табиатга ўз ҳаётий кучларини тўлиқроқ намоён этишда ёрдам беришимиз керак.

Мана шу ва бошқа мисоллар фан ва техника ютуқларидан бизда тўла-тўкис фойдаланилмаётганлигидан далолат беради. Шунинг учун ҳам ҳозир министрликлар, идоралар, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарнинг раҳбарларигагина эмас, республика Госплани ходимларига ҳам жиддий эътирозлар билдириш лозим. Госпланнинг тармоқ бўлимлари олимларнинг ютуқларини дурустроқ таҳлил этмаяптилар, уларнинг иши билан чуқур шуғулланмаяптилар, тугалланган тадқиқотларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этишга етарли равишда кўмаклашмаяптилар.

Госплан ходимлари ўз мавқеларига кўра олимларнинг таклифлари уларнинг тезроқ тажриба-ишлаб чиқариш синовидан ўтишини таъминлайдиган планларда акс эттирилишига, текшириш ижобий натижалар берган тақдирда эса уларни ўз вақтида амалиётга жорий этишга интилишлари лозим.

Академия ва олий ўқув юртлари фанининг ишлаб чиқариш билан мустаҳкам ўзаро ҳамжиҳатлиги илмий-тадқиқотлар самарадорлигини ошириш ҳамда фан ва техника ютуқларини практикага тезроқ жорий этишнинг энг муҳим шартларидан биридир. Илмий муассасаларни, лойиҳа-конструкторлик ташкилотларини, тажриба йўсинидаги ишлаб чиқаришни ўз ичига оладиган илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари фан билан ишлаб чиқаришни бирлаштиришнинг энг таъсирчан ташкилий формаси эканини ҳаёт исботлади. Бу бирлашмалар фундаментал ва амалий тадқиқотларни узвий равишда қўшиб олиб бориш, уларни амалда рўёбга чиқаришни жадаллаштириш имконини беради.

Докладчи илм-фанни ишлаб чиқариш билан мустаҳкам қўшиб олиб боришнинг мақсадга мувофиқ ва зарур эканлигини тажрибадан олинган мисоллар асосида кўрсатиб берди.

Халқ хўжалигини янада ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш манфаатлари фан ва ишлаб чиқариш ходимларининг тезроқ умумий тил топишларини, мустаҳкамроқ амалий алоқалар ўрнатишларини талаб қилади. Илмий-тадқиқот институтлари ва саноат, қишлоқ хўжалик корхоналари коллективларининг амалий, ижодий ҳамдўстлигини ҳар томонлама қўллаб-қувватласа арзийди. Бундай ҳамдўстлик илмий тадқиқотларнинг актуаллиги, сифати ва самарадорлигини оширишга, уларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этишга кўмаклашади.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш вазифаларининг муваффақиятли ҳал этилиши илмий-тадқиқот ишларини планлаштиришни янада такомиллаштириш юзасидан қатъий чоралар кўрилишини тақозо этмоқда.

Маҳсулотнинг янги турларини ва янги технология жараёнларини республика халқ хўжалигига жорий этишнинг комплекс программаларини ишлаб чиқиш, илмий-тадқиқотларнинг натижаларидан халқ хўжалигида фойдаланишдан олинадиган иқтисодий самараларни планлаштириш зарур. Тадқиқотлардан олинган натижалар ишлаб чиқаришга ўз вақтида жорий этилишини назарда тутиб, таъсирчан контроль системасини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш керак.

Ишлаб чиқарувчи кучлар жадал ривожланиб бораётганлиги, фан билан ишлаб чиқариш ўртасидаги алоқаларнинг янги ташкилий формалари ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турлари кўпайиши халқ хўжалигини бошқаришни тубдан такомиллаштириш, автоматлаштирилган бошқарув системаларини вужудга келтириш вазифасини ўртага қўймоқда. Кейинги йилларда бу соҳада республикада бир мунча силжишга эришилди.

Бироқ, автомат системаларни яратиш суръатлари ва сифати, уларнинг иш даражаси бизни қаноатлантира олмайди, улар замон талабидан орқада қолмоқда. Бир қанча министрликлар ва идоралар ЭҲМларни ўз вақтида ишга тушириш ва уларни иш билан тўла банд қилишни таъминламаяптилар. Госплан, министрликлар ва идоралар автомат бошқарув системаларини вужудга келтиришни жадаллаштириш ва уларнинг пухта, самарали ишлашини ташкил этиш учун зарур чораларни кўришлари керак.

Фан-техника тараққиётининг самарадорлигини янада ошириш кўп жиҳатдан малакали кадрларнинг тайёргарлиги даражасига, йил сайин илмий ходимлар сафига қўшилаётган ёшларнинг қобилияти ва масъулиятига боғлиқдир.

Бу олижаноб вазифа олий ўқув юртларининг профессор-ўқитувчилар коллективлари ва партия ташкилотлари зиммасига юклатилган.

Кўпгина олий ўқув юртлари бўлажак мутахассисларга таълим ва тарбия бериш ишида катта тажриба орттирганлар. Шу билан бирга олий ўқув юртларидаги таълим-тарбия жараёнини ташкил этишда ва бу ишнинг мазмунида жиддий камчиликлар борлигини эътироф қилмоқ керак. Айрим жойларда дарс беришда фан ва техниканинг энг янги ютуқларидан ҳали ҳам фойдаланилмаяпти. Кўпинча юқори савияли мутахассисларни, социал-иқтисодий ва фан-техника тараққиёти учун жонкуяр курашчиларни тарбиялаб вояга етказиш соҳасида олий ўқув юртлари, корхоналар ва муассасалар, халқ хўжалиги тармоқлари аниқ мақсадни кўзлаб биргаликда ишламаяптилар.

Студентларнинг илмий тадқиқотлари оммавий тус олишига, уларнинг назарий савияси ошишига, ижодий қобилиятлари ривож топишига кўмаклашишни кўзлаб ишни ташкил этиш зарурати пишиб етилди. Бўлажак мутахассислар программадаги материални чуқур ўзлаштириш билан бирга, мустақил тадқиқот иши ўтказиш кўникмаларини ҳосил қилишлари керак. Студентларнинг яхши ташкил этилган илмий-тадқиқот иши муҳимлигининг яна бир сабаби шуки, эртанги куннинг олимлари олий ўқув юртларининг дарсхоналарида вояга етмоқда. Бу муҳим ишда олий ўқув-юртларига Фанлар академиясининг илмий-тадқиқот институтлари кун сайин ёрдам беришлари лозим.

Таълимни студентларга коммунистик тарбия бериш билан мустаҳкам, узвий равишда боғлаб олиб боришни ҳам унутмаслик керак. Олий ўқув юртлари марксизм-ленинизм таълимоти асосларини яхши эгаллаб олган юқори малакали мутахассисларни тайёрлашлари лозим. Улар чинакам ватанпарвар ва интернационалистлар, ташаббускор ташкилотчилар, коммунистик ғояларнинг тарғиботчилари, юксак маданиятли кишилар бўлишлари керак.

Олий малакали мутахассислар тайёрлашни планлаштиришни янада яхшилаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш лозим. Бўлажак инженерлар, ўқитувчилар, конструкторлар, агрономлар, врачларни тайёрлаш халқ хўжалигининг реал эҳтиёжларига, экономика, маданиятнинг ривожланиш истиқболларига қатъий мувофиқ равишда, бизнинг республикамиз учун айниқса характерли бўлган демографик жараёнларни ҳисобга олиб планлаштирилсин.

Олий таълимни ривожлантиришнинг перспектив планини тузишда республика Госпланининг ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг ролини ва мавқеини ошириш керак.

Олимлар ва илмий педагог кадрлар тайёрлаш уларнинг ғоявий-сиёсий ва ижодий савиясини ошириш системасини янада такомиллаштириш муҳим вазифа бўлиб қолади. Шуни мамнуният билан таъкидлаб ўтмоқчиманки, республикада фан ва олий таълимнинг асосий йўналишларида етук, юксак малакали кадрлар бор. Докладчи энг муҳим камчиликларни, уларни бартараф этиш йўлларини кўрсатди.

Фан ва техника, илмий техника тараққиётини ривожлантириш масалалари юзасидан партия топшириқларини бажаришда фан ташкилотчилари, олимлар коллективига, илмий муассасаларга ва ўқув юртларига раҳбарлик қилувчилар жуда катта роль ўйнайдилар. Тажриба шуни яққол кўрсатиб турибдики, чуқур илмий билимни зўр ғайрат ва ташкилотчилик қобилияти билан, юксак партиявий принципиаллик билан боғлаб олиб борувчи ходимлар раҳбарлик қилаётган жойларда илмий ва ишлаб чиқариш характеридаги мураккаб вазифаларни муваффақиятли равишда ҳал этиш мумкин. Мана шунинг учун ҳам ўз соҳасида чуқур маълумотга, кенг билимга эга кишилар билан ишлаш маҳоратига эга бўлган йирик олимларни тарбиялаб етиштириш ва уларни илмий муассасаларнинг ва олий ўқув юртларининг раҳбарлик лавозимларига кўтариш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиш лозим.

Ҳар бир илмий коллективда ижодий манфаатдорлик вазиятни дадил излаш, самарали мунозаралар ўтказиш, ўртоқларча талабчанлик муҳитини яратиш керак. Олий ўқув юртлари, илмий муассасалар ўртасида социалистик мусобақа уюштирилса, менинг фикримча, жуда тўғри иш бўлади. Илмий тадқиқот ишларида ва уларни халқ хўжалигига жорий этишда катта муваффақиятларга эришганлик учун маънавий ва моддий рағбатлантиришнинг барча формаларидан кенг фойдаланиш зарур.

Фанлар академияси президиумининг, илмий тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари раҳбарларининг, партия ташкилотларининг вазифаси — илмий ва педагогик кадрларни ғоявий-сиёсий тарбиялаш ишларини тубдан яхшилашдан иборатдир. Танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш, олимларни айниқса ёш олимларни марксизм-ленинизм ғоялари билан чиниқтириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиш керак.

Илмий тадқиқотларнинг сифатини ва самарадорлигини янада ошириш ҳамда уларнинг натижаларини халқ хўжалигига тез жорий этиш борасидаги катта ва масъулиятли вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши партия комитетлари томонидан илмий муассасалар ва олий ўқув юртларидаги партия ташкилотларига раҳбарликни такомиллаштиришни талаб қилади.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари илмий муассасалар ва ўқув юртлари коллективларининг фаолиятини чуқур билишлари, олимларнинг ташаббуси ва ижодий изланишларини кун сайин қўллаб-қувватлашлари, тадқиқотлар самарадорлигини оширишга, уларнинг натижаларини амалда қўлланишни тезлаштиришга ҳар жиҳатдан ёрдам беришлари лозим. Фан билан ишлаб чиқариш ўртасида амалий ҳамкорликнинг энг самарали формаларини такомиллаштириш, қидириб топиш, олимларни корхоналардаги ижодий ишга актив жалб этиш керак бўлади.

Институт партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишларини яхшилашга, интизомни мустаҳкамлашга, ишнинг оқибат-пировард натижаси учун коммунистларнинг, барча илмий педагог ходимларнинг масъулиятини оширишга ҳамма чоралар билан эришиш лозим. Токи, уларнинг ҳар бири фан-техника тараққиётини жадаллаштиришда ўзининг конкрет ҳиссасини қўша олсин.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

(Боши иккинчи бетда).

Партия ва совет органлари олимларга нисбатан юксак талабчан бўлган ҳолда уларнинг талаб-эҳтиёжлари, уй-жой, маиший ва маданий талаблари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари керак. Бу майда-чуйда иш эмас. Бу масалаларга олимларнинг самарали ижодий фаолияти учун, фан-техника потенциалини янада ўстириш учун энг муҳим омил деб қараш керак.

Партия XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети бундан кейинги Пленумларининг қарорлари, фан ва олий таълимни ривожлантириш масалалари юзасидан Марказий Комитет билан Совет ҳукуматининг қарорлари бизни фан ва техниканинг сифати ва самарадорлигини ошириш йўлида равшан ва аниқ йўл-йўриқлар, жанговар программа билан қуроллантирмоқда.

Ўрток Л. И. Брежнев СССР Фанлар академиясининг 250 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда сўзлаган нутқида бундай деди: «...Партия олимлардан янги жараёнлар ва ходисаларни янада чуқуррок ва дадилроқ тадқиқ этишларини, фан-техника тараққиёти ишига актив хисса қўшишларини, пайдо бўлаётган проблемаларни синчиклаб таҳлил этишни, бу проблемаларни мамлакат қудратини мустаҳкамлаш, халқ турмушини яхшилаш, коммунизм қуриш манфаатларини кўзлаб ҳал этишнинг энг яхши усуллари тўғрисида масъулиятли тавсиялар беришларини кутмоқда».

Пировардида Ш. Р. Рашидов республика олимлари, фан, олий таълимнинг барча ходимлари Ленин партиясининг оталарча меҳрибонлигига жавобан коммунистик қурилишнинг муҳим вазифаларини бажаришга қўшаётган ҳиссаларини кўпайтирадилар, Ватанни янги кашфиётлар ва ғалабалар билан қувонтирадилар, КПСС XXVI съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб оладилар, деб ишонч билдирди.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министри **В. П. Елютин** йиғилишда сўзга чиқиб, олий мактаб олимларининг вазифаларига батафсил тўхталиб ўтди. Мамлакатдаги олий ўқув юртларининг кўп миллионли илмий-педагогик ва студентлар коллективи, деди у, фан-техника тараққиётининг чинакам жонкуярларини тарбиялаб, илмий-техника зиёлиларининг асосий ўзагина тайёрлаб, табиёт илмий тафаккурини ривожлантиришга ва илмий тадқиқотларнинг натижаларини халқ хўжалигига жорий этишга тобора кўпроқ хисса қўшмоқдалар. Коммунистик партия билан Совет давлатининг доимий ғамхўрлиги туфайли мамлакатимизда олий таълим системаси фан, техника, ишлаб чиқариш ва маданиятни ривожлантиришнинг қудратли тезлаткичига айланди, у фан-техника революцияси ютуқларини социализм афзалликлари билан қўшиб олиб боришдан иборат тарихий жараёнда тобора кўпроқ фаол ва собитқадамлик билан қатнашмоқда.

Шу билан бирга айни олий мактабнинг ўзи фан ва маориф муассасалари системасидаги бошқа бўғинларга нисбатан фан-техника тараққиёти суръатларига, характерига ва кўламларига, илмий билимлар билан халқ хўжалиги практикасининг ўзаро таъсир ўтказиш жараёнига бунёдкорлик таъсирини кучайтириши соҳасида бугунги кунда энг катта резервларга эга, деб айтсак муболаға бўлмайди. Бу ерда гап олий ўқув юртлари фан-техника революцияси кадрлари ресурсларни вужудга келтиришда хал қилувчи роль ўйнаётганлиги ҳақида боради. Кадрларимиз малакасининг ўсиши ва коммунистик онглилигининг кучайиб бориши барча хўжалик ва идеология проблемаларини ҳал этишнинг энг ишончли воситаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Шу нарсани ҳам унутмаслик кераки, университетлар ва институтларнинг ўзи кадрларни тайёрлашни илмий-тадқиқотларни бажариш, илмий билимларни ёйиш ва меҳнаткашлар малакасини ошириш билан боғлаб олиб бораётган фан ва маданиятни ривожлантиришнинг актив марказлари сифатида иш кўрмоқдалар.

«Олий мактабни янада ривожлантириш ва мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш тўғрисида» ҳамда «Олий ўқув юртларида илмий-тадқиқот ишлари самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарорларда олий таълим системасини такомиллаштиришнинг кенг программаси ифодалаб берилган. Бу программа етук социализм жамияти талаб-эҳтиёжлари ва манфаатларига тўла даражада мос бўлган олий мактаб фаолиятида янги босқичдир.

Совет олий мактаби ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўяр экан, жадал олға ҳаракат қилиш учун барча зарур шарт-шароитларга эга. Ҳозир мамлакатда 870 та университет ва институт бўлиб, буларда 5 миллион 200 минг студент таълим олмоқда. Ҳар йили битириб чиқаётган мутахассислар 800 минг кишига етди, бутун шу беш йиллик мобайнида эса олий ўқув юртлари халқ хўжалигига 3 миллион 800 мингдан кўпроқ мутахассис юборадилар. Шу тариқа олий мактаб КПСС XXV съезди белгилаб берган план топшириқларини тўла-тўкис бажаради. Кадрлар тайёрлашнинг ана шундай кўламлари мамлакатнинг мутахассисларга бўлган талабини амалда қондириш имконини беради. Олий мактаб эришган муваффақиятлар натижасида мамлакатимиз эндиликда илмий ходимлар, врачлар, ўқитувчилар, инженерларнинг жаҳонда энг кўп ва кучли отрядига эгадир.

Олий мактабнинг халқ хўжалиги тармоқлари билан алоқасини мустаҳкамлаш — мутахассислар тайёрлашни ва улардан фойдаланишни такомиллаштириш вазифаларини комплекс бажаришнинг ҳал қилувчи шартидир. Ҳозир шу мақсадда олий таълимга давлат раҳбарлиги механизмларини ҳам, шунингдек, олий ўқув юртлари амалий фаолиятининг конкрет форма ва методларини ҳам қамраб оладиган кўп қиррали ишлар амалга оширилмоқда. Олий мактабни битирувчининг қиёфасига бўлган ҳақиқий социал талабни акс эттирувчи малака характеристикаси олий ўқув юртининг барча ихтисосликлари бўйича биринчи марта жорий этилади. Малака характеристикаларини тузиш ниҳоясига етай деб қолди. Бундай характеристикалар ўқув планлари ва программаларини қайта кўриб чиқиш учун негиз бўлади, бу эса халқ хўжалиги талаб-эҳтиёжларини изчиллик билан ҳисобга олиш негизида шу план ва программаларнинг мазмуни ҳамда тузилишини аниқлаш имконини беради.

Олий мактабни ривожлантиришга планли раҳбарлик қилиш системаси ҳам янгиланмоқда. Халқ хўжалиги тармоқларининг мутахассисларга бўлган талабини ва шу тармоқларни кадрлар билан таъминлаш нормативларини белгилаш юзасидан янгидан ишлаб чиқилган методикалардан фойдаланиш олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш ва кадрларни тайёрлаб чиқариш планларининг аниқ ва асосланган бўлишини кучайтиришга ёрдам беради.

Олий ўқув юртларини битириб чиқаётган ҳамда фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқларини ўзлаштирган минг-минглаб ёшлар ишлаб чиқаришда фан-техника тараққиётининг ташаббускорлари бўлмоқдалар, хўжалик фаолиятининг юксак пировард натижаларига эришмоқдалар. Олий ўқув юртларининг ўқитувчи коллективлари ана шундай мутахассисларни тайёрлаб етиштириш учун фан-техника революцияси ва коммунистик қурилиш практикаси талабларига тўла мувофиқ тарзда кадрларга таълим бериш системасини собитқадамлик билан ривожлантира бориб, уларнинг ўзлари жўшқин ижодий ҳаёт билан яшашлари, ҳозирги замон илмий тафаккурининг олдинги маррасида ўзларининг тадқиқотчилик изланишларини авж олдиришлари лозим. Олий ўқув юртларининг илмий потенциалидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, шу ўқув юртларида ўтказилаётган тадқиқотларни муҳим назарий ва амалий проблемалар билан маҳкам боғлаш — Коммунистик партия билан Совет ҳукумати ҳозирги босқичда олий таълим системаси олдига қўйган асосий вазифалардан биридир.

Бугунги кунда олий мактаб мамлакатдаги илмий ходимларнинг учдан бир қисмидан кўпроғини жамлаб турибди. Илмий билимнинг барча соҳаларини қамраб олган 100 мингдан кўпроқ мавзу университет ва институтларнинг илмий тадқиқотлари планлари асосида ишлаб чиқилмоқда. Тадқиқотлар ҳажмини кўпайтириш ва тугалланган ишларни жорий этишдан олинадиган иқтисодий самаранинг ўсиш суръатлари жиҳатидан университет ва институтлар мамлакат илмий муассасалари системасининг бошқа бўғинларидан муттасил олдинда бормоқдалар. Олий мактаб олимлари катта-катта назарий ва халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган натижаларга эришдилар. Ана шундай ишлар учун шу беш йилликнинг ўзидагина илмий-педагогик ходимлардан 125 киши Ленин мукофоти ва Давлат мукофотига сазовор бўлди.

Совет олий мактабининг эришган илмий ютуқлари олий ўқув юртларида тадқиқот ишларини ташкил этиш соҳасида ўтказилаётган асосий йўлнинг тўғри эканлигини ишонарли равишда тасдиқлаб турибди. Шу билан бирга фан-техника революцияси шароитида илм-фанни ривожлантиришнинг янги жиҳатлари олий мактабнинг тадқиқот ишлари ролини бундан буён ҳам ўстиришни белгилаб берадиган омилларни тобора кўпроқ қатъият билан илгари сурмоқда.

Илмий билимларнинг зарур запасини эгаллабгина қолмай, шу билан бирга ўз илмий савиясини доимо тўлдириб боришга қодир, фан ва техникани ривожлантиришда фаол қатнашишга қобилиятли бўлган мутахассисларни кўплаб тайёрлаш вазифаси олий мактаб олдида тўла ҳажмда намоён бўлмоқда. Студентларни бу ишга кенг жалб этиш негизида олий ўқув юртларида олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишларини янада ривожлантириш ана шу вазифани ҳал этишнинг асосий воситасидир. Тадқиқот ишида қатнашиш мутахассислар тайёрлашнинг ажралмас таркибий қисми бўлиб қолмоқда.

Илғор илм-фан, илғор маориф, илғор практика бирбири билан маҳкам боғлангандир. Булар ижодий иттифоқ бўлиб, ривожланган социализм жамияти зафарлари ва ғалабаларининг қудратли манбаини ҳосил қилади. Бу иттифоқни мустаҳкамлаш, уни янада кўпроқ самарали ва собитқадам қилиш — ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилида олий мактаб коллективлари олдида турган асосий вазифалардан биридир.

Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **У. Умаров** ўз нутқини илмий коллективлар фаолиятига партия раҳбарлигини яхшилаш масалаларига бағишлади. Ўзбекистон пойтахти илмий-тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртларининг кўплиги жиҳатидан мамлакатнинг етакчи шаҳарларидан бири ҳисобланади. Олимлар билан ишлаб чиқариш мутахассислари ўртасида йилдан йилга мустаҳкамланиб бораётган алоқалар саноат корхоналари ва қурилишлар ишини самарали такомиллаштиришга, ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил қилишга, фан-техника тараққиётини тезлаштиришга ёрдам бермоқда. Илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари билан ишлаб чиқариш коллективларининг узоқ муддатли самарали ижодий ҳамкорлигига мисоллар оз эмас. Айни маҳалда илмий тадқиқот фаолиятини ташкил этишда, фан билан практиканинг ҳамкорлигида талайгина камчилик ва нуқсонлар ҳам борки, булар тадқиқотларнинг самарадорлигини, уларнинг халқ хўжалигидаги нафини камайтириб юборяпти. Фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга суст жорий этиш энг «танг» жойлардан биридир. Партия ташкилотларининг ролини кўтармоқ, уларнинг таъсирини, илмий-тадқиқот коллективлари фаолиятининг натижалари учун масъулиятини кучайтирмоқ зарур.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти академик **О. С. Содиқов** республика Фанлар академиясининг муассасаларидаги тадқиқотлар ривожланишининг асосий йўналишларини таърифлаб, бу тадқиқотларнинг кўпчилиги амалда фойдаланишга қаратилган, деб таъкидлади. Партия XXV съездининг қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг илмий тадқиқот ишлари самарадорлиги ва сифатини муттасил юксалтириб бориш, кучларни ва моддий ресурсларни энг актуал ва истиқболли халқ хўжалик вазифалари ҳамда илмий вазифаларни ҳал этишга сафарбар этмоқ зарурлиги тўғрисидаги кўрсатмалари республика олимларига дастуриламал бўлмоқда. Фанлар академиясининг муассасалари тадқиқотларга сарфланган ҳар бир сўм самарасини муттасил кўпайтириб бормоқда. Академия олимлари министрликлар ва идораларнинг, тармоқ илмий-тадқиқот институтларининг мутахассислари билан бирга республика халқ хўжалиги учун муҳим аҳамиятга эга бўлган комплекс илмий программаларни ишлаб чиқишда қатнашмоқдалар. Илмий муассасалар фаолиятининг амалий натижаларини юксалтириш учун тугалланган ечимларнинг ишлаб чиқаришга янада тезроқ жорий этилишига эришиш, илмий ишлаб чиқариш бирлашмалари ва тармоқ илмий-тадқиқот лабораторияларини тузиш базасида фан билан практиканинг алоқаларини янада мустаҳкамлаш зарур.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри **С. П. Пўлатов** КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Олий ўқув юртларида илмий-тадқиқат ишлари самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарори, кейинги йилларда қабул қилинган ва олий мактаб фаолиятини ҳар томонлама яхшилашга қаратилган партиянинг бошқа программ ҳужжатлари жуда катта сафарбар этувчи аҳамиятга эга эканлигини айтди. Ҳозир Ўзбекистонда қирқтадан кўп олий ўқув юрти ишлаб турган бўлиб, улар анчагина илмий кучларни бирлаштирган, бу кучлар фан ва практика ўртага қўяётган энг мураккаб масалаларни ҳам ҳал эта олади. Илғор олий ўқув юртлари коллективларининг илмий муассасалар, корхоналар ва хўжалик ташкилотлари билан ҳамкорлик тажрибалари республика ўзининг илмий-техникавий потенциалини ошириш учун катта резервларга эга эканлигини билдиради. Олий ўқув юртларининг олимлари партиянинг кўрсатмаларига амал қилиб, мутахассисларни ўқитиш ва тарбиялашни яхшилаш билан бирга, илмий-тадқиқотларни ривожлантиришга, бу тадқиқотларнинг сифати ва самарадорлигини оширишга қўшадиган ҳиссаларини кўпайтиришга интилмоқдалар.

Докладни муҳокама қилишда, шунингдек Навоий кон-металлургия комбинатининг директори **А. А. Петров**, Навоий номли Самарқанд давлат университетининг ректори **А. К. Отахўжаев**, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри **А. А. Уркинбоев**, Беруний номли Тошкент политехника институтининг ректори **Қ. С. Аҳмедов**, Тошкент электронтехника заводининг директори **В. Г. Мушкарев**, Тошкент медицина институти ректори **Ў. О. Орипов**, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузуридаги ишлаб чиқарувчи кучларни ўрганиш кенгашининг раиси **С. К. Зиёдуллаев**, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия бюросининг секретари **А. Ф. Медведев**, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, республика Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг директори **П. К. Ҳабибуллаев**, Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари **К. Е. Юсупов** қатнашдилар.

Актив йиғилишида КПСС Марказий Комитети Фан ва ўқув юртлари бўлими мудирининг биринчи ўринбосари **С. Г. Шчербаков** нутқ сўзлади.

Йиғилиш қатнашчилари муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилдилар. Қарорда республикада илмий тадқиқотлар самарадорлигини ошириш ҳамда фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг конкрет тадбирлари белгилаб берилди.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари И. Р. Қурбонов М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, И. Б. Усмонхўжаев, А. А. Хўжаев, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими А. П. Вавилов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

Ўрта Осиё темир йўлининг 120 минг кишидан иборат коллективи беш йилликнинг якунловчи йилида зарбдорларча меҳнат қилмоқда. Биринчи кварталнинг ўзидагина магистрал орқали планга қўшимча равишда 700 минг тонна халқ хўжалиги юклари ташилди. Вагонлар обороти, ҳаракат составидан фойдаланиш, поездларнинг вазни ва узунлигини кўпайтириш, бошқа энг муҳим кўрсаткичлар бўйича план топшириқлари ошириб адо этилди. СССР Темир йўллар министрлиги коллегияси ва тармоқ касаба союзлари Марказий Комитети биринчи квартал якунлари бўйича Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғалаба қозонганлиги учун Ўрта Осиё темирйўлчиларини кўчма Қизил байроқ билан мукофотлади.

23 майда Тошкентда бўлиб ўтган тантанали йиғилишда мукофотни СССР темир йўллар министри И. Г. Павловский топширди. У пўлат магистрал меҳнаткашларини табриклади, уларга янги муваффақиятлар тилади. Темир йўлчиларнинг КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларидан, ўртоқ Л. И. Брежневнинг йўл-йўриқларидан келиб чиқадиган навбатдаги вазифаларига тўхталиб ўтди. Темир йўл бошлиғи А. М. Қодиров, магистрал корхоналари ва бўлимларининг вакиллари сўзга чиқиб, Ўрта Осиё темир йўлчилари юк ташишнинг самарадорлиги ва сифатини ошириш учун, партия ва ҳукумат топшириқларини бажариш учун бундан буён ҳам бутун кучларини сафарбар қилаверадилар, деб ваъда бердилар.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ЧЎЛ УЗРА ҚЎШИҚ ЯНГРАМОҚДА

СССР ХАЛҚ АРТИСТИ Л. ЗИКИНА РАҲБАРЛИГИДАГИ «РОССИЯ» АНСАМБЛИ — МЕҲНАТКАШЛАР ҲУЗУРИДА

Шу май кунлари Жиззах области меҳнаткашлари ҳузурида дилкаш ва бепоён, янгроқ ва лирик рус қўшиғи меҳмон бўлди. Москванинг таниқли «Россия» ансамбли бу қўшиқларни Ўзбекистонга келтирди. Ансамблга СССР халқ артисти, Ленин мукофотининг лауреати Людмила Зикина раҳбарлик қилади.

Донг таратган ижрочи чўлқуварлар билан ўтказиладиган кўпгина учрашув концертларини «саволларингиз бўлса, тайёрлаб туринг — уларга мароқ билан жавоб қайтараман, ҳозирча куйлаб турай» деган сўзлар билан очар ва бу концертлар эски танишлар — томошабин ҳамда санъати мамлакатимизнинг ҳамма гўшаларида яхши маълум ва севимли қўшиқчининг суҳбати билан тугарди.

Санъат шинавандалари программанинг ҳар бир номерини қарсаклар билан кутиб олдилар. «Оқар Волга», «Рябина», «Рязань мадоннаси»... каби қўшиқларнинг таъсирли сўзлари, оҳанглари ва албатта ансамбль қатнашчиларининг маҳорати зал аҳлини ўзига ром этиб, ҳар бир тингловчининг дил торини чертиб ўтарди. Қўриқ совхозларда, янги район марказларида, шаҳарларда — ҳамма ерда «Россия» концертларини томоша қилишни хоҳловчилар кўп эди. Ҳозирги сафар чоғида Людмила Зикина микрофондан ҳам фойдаланиб турди, чунки кўпчилик олдида, масалан, Ғаллаоролдаги стадионда ҳам концерт беришга тўғри келди.

«Россия»нинг гастроллари чоғида концертлар қўйиш билан бирга ҳаваскор артистларга ёрдам ҳам берилади. Жиззах устки трикотаж фабрикасининг тўқувчи ёш ижрочилари саҳна усталарининг яхши маслаҳатлари ва йўл-йўриқларини ҳеч қачон унутмайдилар.

Жиззах областидаги гастроллар поёнига етди. Энди республика бошқа районларининг меҳнаткашлари билан янги учрашувлар кутмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Австрия федерал савдо, ҳунармандчилик ва саноат министри И. Штарибахер Тошкентга келди. У иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик бўйича Совет — Австрия қўшма комиссияси сессиясида Австрия делегациясига бошчилик қилади. Австриялик меҳмоннинг Совет Иттифоқи бўйлаб сафарида унга Австриянинг СССРдаги элчиси Г. Х. Хинтерэггер, Австрия экономика федерал палатасининг бош секретари К. Керер, СССРнинг Австриядаги савдо вакили Б. Э. Николаенко ҳамроҳлик қилмоқда.

Тошкент аэропортида И. Штарибахерни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

И. Штарибахер 23 майда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси Қ. А. Аҳмедов билан суҳбатлашди.

Австриядан келган меҳмон Ўзбекистон пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишади, Самарқанд ва Бухорога сафар қилади.

(ЎзТАГ).

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ · Тошкент-80

УМИД, КУРАШ ВА ҒАЛАБА ЭКРАНИ

Кўриклар ва қизғин матбуот конференциялари, дастхатлар ва суҳбатлар, қўл бериб кўришишлар, чеҳраларда табассум, гулдасталар тақдим этиш — Тошкентдаги халқаро кинофестивалда ҳар куни содир бўлаётган воқеа деб айтиш мумкин. Уч қитъа экран усталари ва эндигина қадам қўяётган кинематографчилар ана шу анъанавий анжуманда кўплаб янги танишлар орттирмоқда, эски қалин дўстлар учрашишмоқда. Уларнинг кўплари биргаликдаги ижодий иш билан боғланган. СССР халқ артисти Малик Қаюмов ва афғонистонлик кинооператор Гешталай Торялай съемкаларда монтаж столи атрофида кўп соатларни бирга ўтказишган. Улар фестивалда яна учрашдилар, бу ерда уларнинг «Революция давом этмоқда» ҳужжатли фильми намойиш этилди.

— Бу учрашув менга зўр қувонч бағишлади, — дейди Гешталай Торялай. — Совет кино санъаткорлари — бизнинг қалин дўстларимиз ва яхши мураббийларимиздир. Улар билан ишлаш — ажойиб маҳорат сабоғини олиш демакдир.

Кинооператор афғон кинематографининг энг асосий вазифалари тўғрисидаги фикрларини билдиради:

— «Барча санъатлар ичида биз учун энг муҳими кинодир» — улуғ Лениннинг бу сўзлари ишимизнинг моҳиятини ифода этади. Афғонистон аҳолисининг кўпчилиги ҳали саводсиз. Революциямиз тўғрисидаги ҳақиқатни уларга қандай айтиб бериш, уларнинг чин дўстлари киму, душманлари ким эканлигини қандай кўрсатиш керак? Кинолентала энг ишонтирарли ҳужжат бўлиб хизмат қилади. Биз жаҳон реакцияси қўллаб-қувватлаётган контрреволюционерларнинг бандитларча ваҳшиёна хуружлари оқибатларини суратга олдик, уларнинг халқ манфаатларига зид ишларини, шафқатсизлиги ва бемаънилигини кўрсатишга ҳаракат қилдик. Иккинчи томондан, камераларимиз СССРнинг ёрдами билан барпо этилган янги уйларни, мактабларни, касалхоналарни акс эттирди, мамлакатимизда янги жамият қурилишига кўмаклашаётган, бизнинг илтимосимизга лаббай деб жавоб бериб, Афғонистоннинг мустақиллигини ҳимоя қилишда ёрдам бераётган совет мутахассисларининг фаолиятини тасвирлади. Бундай фильмлар халққа зарур бўлиб, кўп гапдан кўра яққолроқ тассаввур беради. Мен ҳозир суратга олаётган «Революция мустаҳкамланмоқда» лентаси ҳам ана шундай. Афғонистон революцияси тўғрисидаги ҳақиқатни, афғон ва совет халқларининг улуғ анъанавий дўстлиги тўғрисидаги ҳақиқатни дунёга кўрсатишни ўзимизнинг биринчи навбатдаги вазифамиз деб биламиз.

Кўрик программасига тақдим этилган фестиваль ленталарининг кўпчилиги кишиларга ҳақиқатни, улуғ тинчлик ва дўстлик ғояларини етказишга интилиши билан ажралиб туради. Япониянинг таниқли кинотанқидчиси Тадзуо Ямада қуйидагиларни айтди:

— Япониянинг ҳозирги кинематографини бир қолипда деб бўлмайди, албатта. Соф коммерсия мақсадидаги ленталар, кўнгилхушлик учун чиқарилган ленталар ва жиддий актуал проблемаларни ўртага қўяётган ленталар ҳам яратилмоқда. Биз Тошкент фестивалида биринчи навбатда унинг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган шиорига батамом мос келувчи инсонпарварлик руҳидаги картиналар кўрсатмоқчимиз. Чунончи, информацион кўрик программасига «Шиша қуёнча» номли урушга қарши фильм тақдим этилган.

Тадзуо Ямада Тошкентдаги барча кино анжуманларида қатнашган, у ҳозирги анжуманнинг хусусиятлари тўғрисида гапириб, қуйидагиларни таъкидлади:

— Тошкент учрашувлари тобора оммалашиб, унинг обрўси ва аҳамияти муттасил ўсиб бормоқда. Ҳозирги фестиваль ҳаммамиз учун алоҳида аҳамиятлидир. Чунки у Ғарбдаги муайян доиралар халқаро вазиятни ҳар қандай йўллар билан чигаллаштираётган, кескинликни кучайтираётган бир пайтда ўтмоқда. Тошкент кино санъати кўриги жаҳон киноси барча тараққийпарвар арбобларининг ҳамкорликка мойиллигини кўрсатмоқда, фестиваль фильмлари эса Осиё, Африка, Лотин Америкаси ва умуман планета халқлари тинч-тотув яшаш йўлидан боришга бўлган хоҳиш-иродасининг эркин ифодасидир.

...Ўзбекистон пойтахтида кино санъати кўриги давом этмоқда. Олдинда — янги учрашувлар, яна қарийб икки юзта кинолентанинг кўриклари, мунозаралар турибди. (ЎзТАГ).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги районлар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилади:

Қумқўрғон районн (район партия комитетининг секретари Ч. Алматов, район ижроия комитетининг раиси И. Жумаев, район комсомол комитетининг секретари А. Холиқов, бош пилла қуритиш корхонасининг директори К. Қурбонов).

Ленин йўли районн (район партия комитетининг секретари Р. Эргашев, район ижроия комитетининг раиси Э. Турсунов, район комсомол комитетининг секретари Д. Тошмиров, бош пилла қуритиш корхонасининг директори М. Жумаева).

Қарши районн (район партия комитетининг секретари И. Очилов, район ижроия комитетининг раиси Т. Сахатов, район комсомол комитетининг секретари А. Бузруков, бош пилла қуритиш корхонасининг директори М. Очилов).

Қамаши районн (район партия комитетининг секретари М. Оллоёров, район ижроия комитетининг раиси Ш. Бозоров, район комсомол комитетининг секретари Н. Муҳитдинов, бош пилла қуритиш корхонасининг директори Х. Олтибоев).

ТЕЗ ВА СОЗ ЭКИНГ

Республика областларида шоли экишнинг бориши тўғрисида шу йил 23 майга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда; учинчи устун — мавсум бошидан буён (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

СУРХОНДАРЁ	—	100,0
НАМАНГАН	—	100,0
ТОШКЕНТ	—	100,0
СИРДАРЁ	—	100,0
Хоразм	1,0	97,0
Андижон	1,4	92,5
ҚҚАССР	3,9	87,2
Республика бўйича:	2,5	91,7

АМЕРИКА ИРҚЧИЛАРИГА ЛАЪНАТ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлган митинг қатнашчилари АҚШда инсон ҳуқуқлари поймол этилаётганлигига қарши, Майами шаҳрида ҳеч бир айбн бўлмаган кишилардан қонли ўч олинаётганлигига қарши қаҳр-ғазаб билан норозилик билдирдилар. Тошкентда ўтаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VI халқаро кинофестивалининг қатнашчилари ишчилар, инженерлар, техниклар, хизматчилар билан бирга митингга келдилар.

— Майами — АҚШнинг ҳукмрон доиралари айюҳаннос солаётган Америка граждaнларининг мақталган эркинлиги нима эканлигига яққол мисолдир, — деди тикувчи-моторист Лидия Сулаймонова.

— Майамидаги қонли воқеалар — Америка империализмининг инсон ҳуқуқларига қарши жиноятлари занжирининг, Никарагуадаги диктаторлик режимини АҚШ қўллаб-қувватлашида ишлатилган занжирнинг, Сальвадорда озодлик фронтини букиш, Кубани қамал қилиш иштиёқини ташкил этган занжирнинг бир бўғинидир, деди кубалик кинематографиячи Монуэль Эррера.

— АҚШ империалистлари, —деб давом эттирди кубалик ҳамкасбининг фикрини Никарагуа кинематография институтининг директори Карлос Ибарра Падилья, — қора танли кишилар, оддий лотин америкасиликлар учун биргина ҳуқуқ — ажал, очлик, даҳшатли уй-жой шароитлари, қамоқларга маҳкумлик ҳуқуқинигина эътироф этадилар. Никарагуа халқи меҳнаткашларнинг бирдамлиги нима эканлиги, социалистик мамлакатлар, барча соф виждонли кишиларнинг маънавий мадад кучи нақадар катта эканлигини билади. Биз, кино санъати вакиллари: Майами негрларидан қонли ўч олаётган Америка империализмига лаънат! — деймиз.

— Майамидаги воқеалар кишининг қалбини эзади, — деди Кампучия кинематографиячилари делегациясининг бошлиғи Мао Аиут, — Америка негр халқининг ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун кураши билан юртдошларим номидан бирдамлик изҳор қиламан.

Технолог Л. Усачева, бригадир А. Суфьянова, ишчи Ш. Исроилова, электрик С. Шапиро Майамидаги негрлардан қонли ўч олинганлигидан дарғазаб бўлганликларини билдирдилар.

Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг бутун дунёда тинчликни сақлаш борасидаги куч-ғайратларини қизғин маъқулладилар. Улар Майамида жабр-зулм қилганларини, Америка жамиятига хос ирқчиликни лаънатладилар.

(ЎзТАГ).

Суратда: митинг иштирокчилари.

(ЎзТАГ фотохроникаси)

Михаил Шолохов—75 ёшда

ИЖОДКОР ДАҲОСИ

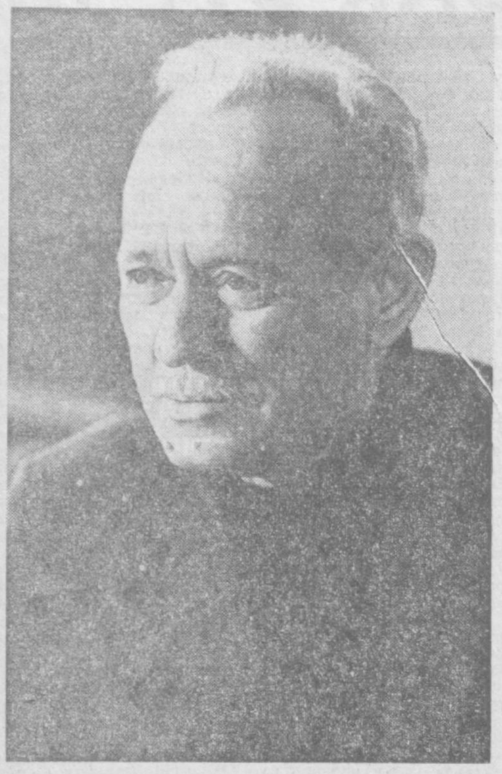

Ҳар кимнинг ўз севимли адиби бўлади. Ҳар ким умр бўйи шу ардоқлаган, меҳр қўйган, севиб қолган адибини кузатиб боради: унинг ҳаёт йўли, ижодий изланишлари, борингки, юриш-туриши, турмуш тарзи, оилавий ҳаёти билан ҳам қизиқади. Ҳаётий муаммолар билан рўпара келиб қолганида, ёинки, қувончини яқин одами билан ўртоқлашмоқчи бўлса, хаёлан севимли адиби ва унинг қаҳрамонлари билан дардларини баҳам кўради. Менинг ҳам шу хилдаги севимли, ихлос қўйган, ҳамиша эъзозлаб, ардоқлаб юрадиган адибларимдан бири Михаил Шолоховдир.

Йигирманчи асрнинг энг санъаткор адибларидан бўлган М. Шолоховнинг ҳар бир асари ўзига хос бир олам. Дон казакларининг инқилоб йўлида олиб борган мураккаб олишувларини бутун ранглари билан ҳикоя қилувчи «Тинч Дон» эпопеяси, колхозлаштириш мавзуини мутлақо янгича, ички, кўзга кўринмас оқимларини таг-таги билан кўрсатувчи «Очилган қўриқ» дилогияси, инқилобий тўқнашувлар, Улуғ Ватан уруши темасида ёзилган ҳикоялар, публицистик мақолалари ва «Улар Ватан учун жанг қилдилар» деб номланган романи ҳанузгача қадар ҳаёт дарслиги сифатида яшаб келаётир.

Биз яхши биламизки, ҳар бир санъаткор адибнинг бош китоби бўлади. «Тинч Дон» эпопеяси Шолохов ижодидагина эмас, кўп миллатли совет адабиётида ҳам бош китоблардан, энг баркамол асарлардан биридир десак ҳечам янглишмаган бўламиз. «Тинч Дон»нинг ижтимоий-эстетик қиммати ҳақида сўзлаш,— кўп миллатли совет адабиётининг бой ижодий тажрибаси ҳақида ҳам ҳикоя қилиш демакдир.

«Тинч Дон» эпопеясининг ёзилиш тарихи хусусида тўхталиб, адиб шундай дейди: «Романни мен 1925 йилда ёза бошладим. Олдин унчалик катта ҳажмда бўлади, деб ўйламаган эдим. Казаклар ва революция деган масала мени жуда қизиқтирарди. Мен романни Корниловнинг Петроградга юришида казакларнинг иштирокидан бошладим... Бу юришда Дон казаклари учинчи отлиқ корпус составида эдилар... Шундан бошладим... Беш-олти босма табақ ёзиб ҳам бўлдим. Ёзиб бўлдим-у, негадир кўнглимга ўтиришмади. Ўқиган одам нима учун казаклар революцияни бостиришда иштирок этганлар. Хўш, бу ўзи қанақа казаклар? Дон область қўшини дегани нимаси?— деган саволларнинг мағзини чақолмайди. Булар ҳаммаси китобхон учун сир бўлиб қолади. Шунинг учун мен бошлаган ишимни йиғиштирдим. Каттароқ роман ёзиш тўғрисида ўйлай бошладим. Шундан кейин материал тўплашга киришдим. Казаклар ҳаётини яхши билганлигим қўл келди. Ёзиш ҳам осон бўлмади, кун кечириш ҳам енгил эмасди, лекин амаллаб ёзавердим» — деган эди М. Шолохов мақолаларининг бирида ўша йилларни эслаб. «Тинч Дон»ни ёзиш қанчалик қийин кечган бўлса, уни нашр қилиш ҳам шу қадар мураккаб бўлди. Айрим мунақкидлар, адиблар, тарихчилар Шолоховни ҳаётни билмасликда, тарихий фактлар, воқеаларни нотўғри талқин қилишда, бузиб кўрсатишда айбладилар. Ҳатто иш шу даражага бориб етдики, романни босиш ёки босмаслик масаласи кун тартибига қўйилиб қолди. «Октябрь» журнали редакцияси мунозарага чек қўйиш мақсадида қўлёзмани А. С. Серафимовичга беради. Серафимович ўқиб чиқиб, «роман қисқартирилмай дарров босилсин» деб таклиф қилади.

Адабиётшунос К. Прийма «Тинч Дон» жанг қилади» деб номланган илмий тадқиқотида бу асарнинг деярли дунёдаги барча халқлар тилларига ўгирилгани, эзгулик, озодлик, ҳақиқат учун курашда коммунистларга мадад бергани хусусида қизиқарли фактлар келтиради. Асарнинг айрим саҳифалари Африка ўрмонларида, айбсиз қамалган Чили ватанпарварлари қўлида қурол бўлгани ҳам тилга олинганди.

Адибнинг барча асарларида субҳидам пайтида бўладиган ҳаётий тиниқлик бор. Сиз ҳар бир саҳифада қаҳрамонлар нафас олаётган муҳит ранглари, жилолари билан танишасиз. Дов-дарахтлар, гиёҳлар, дарёларнинг товланиб оқиши, тупроқ ҳиди бари-бариси ўзига хос тароватн билан кўз ўнгингизда рўйи-рост гавдаланади.

Михаил Шолоховнинг «Очилган қўриқ» романи қуйидаги тасвир билан бошланади: «Январь охирларида ҳаво юмшаб эндигина илиган пайтларда олчазорлар хушбўй ҳид таратади. Туш пайтида бирон овлоқроқ жойда олча пўстлоғининг сезилар-сезилмас ҳазин бўйи эрий бошлаган қорнинг ёқимли ҳиди, қор остидан, ҳазонлар остидан кўриниб қолган ернинг қудратли ва қадимий ҳиди билан аралашиб кетади». Шундан сўнг биз Гремячий Луг хуторида рўй берган бир-биридан кескин, драматик воқеалар билан танишамиз.

Адибнинг «Дон ҳикоялари»дан тортиб, сўнгги «Улар Ватан учун жанг қилдилар» романигача барчаси шафқатсиз реалистик услубда ёзилган. Қаҳрамонларнинг инсоний туйғулари — қувончлари ҳам, қайғулари ҳам, уларнинг интим олами ҳам шу қадар табиий ва самимий тасвирланадики, ишонмасдан, ҳамдард бўлмасдан иложингиз йўқ. Григорий Мелиховнинг турмуш йўлини — унинг мураккаб руҳий олами, қувончлари, изтироблари, яшаш учун бирда қоқилиб, бирда қувониб, бирда севиб, бирда жанг қилиб, енгиб-енгилиб яшаш тарзи ҳаққоний тасвирланади.

Михаил Шолохов ижоди ниҳоятда бой ва ранг-баранг. Унинг асарлари ҳаётни ҳалол, ҳаққоний, бор бўйбасти, бутун мураккаблиги билан тасвирлаши жиҳатидан инсоният қўлга киритган энг ноёб хазина сифатида яшаб қолаверади.

Пирмат ШЕРМУҲАМЕДОВ.

ПИЛЛАЧИЛАР РАПОРТЛАРИ

Калинин райони илғор хўжаликлари коллективлари давлатга пилла топшириш плани бажарилганлиги ҳақида рапорт бера бошладилар. «Партия XXI съезди» совхози пиллачилари қабул пунктларига 14 тонна қимматбаҳо хомашё етказиб бериб маррага етдилар. «Қорасув» совхози пиллачилари ҳам планни бажаришди. Улар давлатга ҳозирнинг ўзида 15 тонна «кумуш тола» топширдилар.

«Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» ва Гагарин номли совхозлар пиллачилари ҳам планни адо этдилар.

Район хўжаликларида давлатга пилла топшириш қизғин давом этмоқда.

* * *

БЕКОБОД. «Победа» колхози аъзолари районда биринчи бўлиб пилла тайёрлаш планини бажардилар. Қабул пунктларига 12 тонна «кумуш тола» етказиб берилди. 190 қути ипак қуртининг ҳар қутисидан ҳозирнинг ўзида 60 килограммдан ортиқ пилла олинди. Илғор пиллачилар А. Очилова, Н. Боймуродова, З. Худоёровалар эса ҳар қути қурт уруғи ҳисобидан 100—120 килограммдан пилла топширдилар.

Колхоз аъзолари давлатга яна 3 тонна пилла топширишга аҳд қилишган.

М. ЖЎРАЕВ.

ЁШЛАР ЛЕКТОРИЙСИ

Область комсомол комитети ташкил этган лекторий программаси ранг-баранг мавзуларга бой. Программа бўйича ёшлар партия аграр сиёсати, марксча-ленинча таълимот, халқлар дўстлиги, интернационал тарбия ва бошқа мавзулар бўйича олимларнинг қизиқарли лекцияларини тинглайдилар, назарий билимларини бойитадилар.

Яқинда Тошкент районида ёшлар лекторийсининг биринчи машғулоти бўлиб ўтди. Машғулотга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм тарихи институти директорининг ўринбосари, тарих фанлари доктори, профессор Қ. Фозилхўжаев, тарих фанлари доктори Л. К. Шек, тарих фанлари кандидати И. Алимов ўртоқлар таклиф этилди. Улар ўқиган лекцияларни ўрмон хўжалиги ишчилари, сабзавотчилик техникуми студентлари мароқ билан тинглашди.

Машғулотлар ҳар ойда бир марта ўтиб туради. Машғулотлар давомида совет халқининг сиёсий ва ижтимоий ҳаётда қўлга киритаётган ютуқлари алоҳида шарҳлаб берилади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК КАДРЛАРИ МАСКАНИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

КЎП ТАРМОҚЛИ қишлоқ хўжалигимиз учун малакали мутахассислар тайёрлаб бераётган йирик билим даргоҳи — Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг ташкил этилганига 50 йил тўлди. Бу улкан илм масканй В. И. Ленин ташаббуси билан очилган Ўрта Осиё Давлат университети— ҳозирги ТошДУнинг қишлоқ хўжалик факультети асосида туғилди ва камол топмоқда. Унинг маърифат йўлидаги дастлабки машаққатли фаолиятида ленинча маърифат поезди билан Москва, Ленинграддан келган профессор, ўқитувчиларнинг хизматлари катта.

Институт коммунистик партия ва ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрлиги туфайли юқори малакали мутахассислар зиёхонасига айланди. Унда ҳозир 8 факультет ва 40 та кафедра мавжуд. Агар институт ташкил этилган йили 130 нафар талаба билим олган бўлса, ҳозир институт факультетларида 3800 га яқин студент таълим олмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Р. О. Олимжонов ҳамда В. А. Буригин, А. А. Рибаков, П. В. Протасов, М. Т. Симончулян, Ф. Комилова, В. М. Бикрицкий, А. И. Шлестер, М. С. Ғаниев, А. А. Абдусаматов каби профессорлар бўлажак мутахассисларга чуқур билим бермоқдалар. Улар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг жуда кўплаб талантли ғоят билимдон ташкилотчиларини тарбиялаб етиштирдилар. Ана шундай кадрлардан 42 нафари Социалистик Меҳнат Қаҳрамонларидир.

Институтни битирганларнинг кўплари республикамиз, шунингдек қардош республикалар партия ва совет органларида раҳбарлик лавозимларида ишламоқдалар. Биз шу институтни тугаллаб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши назарияси ва практикасининг актуал проблемалари устида актив илмий тадқиқот ишлари олиб бораётган В. И. Зуев, К. Р. Раҳмонбердиев, В. Т. Лев, З. У. Умаров, Э. Т. Шайхов, А. М. Расулов, Н. Н. Ниёзалиев каби йирик олимлар билан фахрланамиз.

Улкан маърифатхонамиз социалистик, шунингдек Осиё, Африка ва Лотин Америкасининг ривожланаётган мамлакатларига ҳам мутахассислар тайёрлашда ёрдам бермоқда. 1946 йилдан буён жаҳондаги турли мамлакат ёшлари бу ерда ўқиб, ўз Ватанига мутахассис бўлиб қайтмоқда. Шу давр ичида 41 мамлакатдан келган 400 дан ортиқ ёш йигит-қиз институт дипломини олди.

Тошкент қишлоқ хўжалик институти ўзининг тадқиқотлари, айниқса, пахтачилик соҳасидаги илмий ишлари билан машҳурдир. Олимларимиз Улуғ Ватан урушигача бўлган йиллар давридаёқ чигитни экишга тайёрлаш методикаси ва технологиясини ишлаб чиқиб, туксизлантирилган уруғнинг афзаллигини исботлаб бердилар. Ғўзага икки томонлама ишлов беришнинг технологиясини ишлаб чиқдилар. Улуғ Ватан уруши йилларида эса улар СоюзНИХИ тадқиқотчилари билан биргаликда пахта сортларини районлаштириш принципларини жорий этдилар ва бу жараёнга атроф-муҳитнинг таъсири қандайлигини ўрганиб, чигитни эрта экиш масаласини ҳал қилдилар.

Олимларнинг тадқиқотлари кейинги йиллар ичида янада самаралироқ бўлди. Улар қишлоқ хўжалик илм-фанини ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш, олий ўқув юртларида илмий тадқиқотлар ишлари самарадорлигини ошириш борасида қатор ютуқларни қўлга киритдилар.

Институт партия комитети йиғилишлари ва партия мажлисларида, кафедралар кенгашларида қишлоқ хўжалик фанини ривожлантириш, таълим-тарбия ва илмий-тадқиқот ишларини янада такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган актуал масалалар мунтазам муҳокама қилиб борилмоқда. Биргина 1979 йилда институтимиз олимлари қишлоқ хўжалик фанининг 14 та муҳим проблемалари бўйича илмий иш олиб бордилар. Улардан баъзилари СССР Министрлар Совети ва СССР қишлоқ хўжалик министрлигининг координацион планига киритилди. Олимларнинг қатор тавсиялари ишлаб чиқаришда муваффақиятли қўлланилмоқда. Биргина ўнинчи беш йилликнинг ўзида уларнинг 37 таклифи республика колхоз ва совхозларида ишлаб чиқаришга жорий этилди. Тошкент областининг пахтакорлари институт олимлари томонидан ишлаб чиқилиб, тавсия этилган кўсак қуртига қарши курашнинг биологик методини юқори баҳоладилар.

Ўтган йили бу тажриба Ўрта Чирчиқ ва Ғалаба районлари хўжаликларининг 6 минг гектар майдонида қўлланилди. Натижада ҳар гектар учун сарф бўладиган маблағ 12 сўм ўрнига 29 сўмгача тежаб қолинди. Шу усулдан фойдаланган ҳар бир хўжалик бир йилда 40 минг сўмгача маблағни тежаб қолди.

Партия ва совет органлари ёрдамида тажриба қишлоқ хўжалик станцияси ва тўртта илмий текшириш лаборатория ташкил қилинди. Бу эса қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида илмий-тадқиқотни кенгроқ жорий этиш имконини бермоқда.

Институт бошланғич партия ташкилоти талабалар учун кўргазмали ва ўқув-методик қўлланмалар тайёрлашга эътиборни кучайтирмоқда. Сўнгги тўрт йил ичида рус ва ўзбек тилларида 2800 босма листи ҳажмида қўлланмалар тайёрлаб берилди. Ҳар йили ўтаётган илмий-назарий конференциялар фандаги изланишлар кўламини кенгайтиришда муҳим роль ўйнаётир. Профессор, ўқитувчи ва аспирантларнинг бултур ўтказилган XXX илмий конференциясида 340 олим қатнашди.

Институтнинг партия ва комсомол ташкилотлари кафедралар билан ҳамкорликда талабаларни илмий-тадқиқот ишларига жалб қилишда актив иш олиб бормоқдалар. Ҳозир студентлар илмий жамиятида 2693 нафар йигит-қиз шуғулланмоқда. Бу студентлар умумий сонининг 70 процентдан кўпроғини ташкил этади.

Биз студентлар ўртасида ғоявий-сиёсий ва тарбиявий ишларга алоҳида эътибор бермоқдамиз. КПСС XXV съездининг кўрсатмаларига мувофиқ институт ректорати ва партия комитети ғоявий-тарбиявий ишлар бўйича ҳар бир факультетнинг ўзига мослаб бутун ўқув йили учун махсус планлар ишлаб чиққан. Меҳнат тарбиясига ана шу планда катта ўрин берилган.

Партия комитети мавсумий қишлоқ ишларида қатнашиш учун энг қобилиятли студентлардан иборат трактор - далачилик- пахтачилик, мева-сабзавотчилик ва пиллачилик бригадалари ташкил этган. Ҳар бир бригадага етарли миқдорда қишлоқ хўжалик техникаси бириктиб қўйилган. Бу эса назарий билимларни амалий иш билан боғлаб олиб бориш, танланган касб бўйича чуқур малака ҳосил қилиш имконини бермоқда, студентлар ўқиш жараёнининг ўзида мутахассислик бўйича катта тажриба орттирмоқдалар.

Институтимизнинг камолот йўлидан боришида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг ғамхўрлиги бениҳоядир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қатор кўрсатмалари илм масканимиз фаолиятини яхшилаш, мутахассис кадрлар тарбиялашни янада кучайтиришнинг жуда катта янги истиқболларини очиб берди.

АНА ШУ режаларни изчиллик билан бажариш бўйича фидокорона меҳнат қилиш, зиммамизга юклатилган масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда гуркираб ривожланаётган қишлоқ хўжалигимиз учун малакали кадрлар тайёрлаш ишларини тобора такомиллаштириш йўлидан дадил боряпмиз. Ҳозирги замон қишлоқ хўжалиги фани қандай талаблар қўяётган бўлса, улар бизга ҳам тўла тааллуқли деб биламиз. Зеро давр тақозоси билан ҳамнафас бўлиш ҳар бир олим, ўқитувчи ва талабамизнинг бевосита бурчидир.

З. МАҚСУДОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалик институти партия комитетининг секретари, доцент.

Тошкент қишлоқ хўжалик институтида ёшларнинг пухта билим олишлари учун ҳамма шароит муҳайё. Бу ерда ёруғ, шинам ўқув заллари, ҳар томонлама қулай лабораториялар талабалар ихтиёрида. Суратда: институт лабораториясида тадқиқот ишлари олиб борилаётир.

СЎЗ—ФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ • Тошкент-80 •

ЭЗГУ ОРЗУИМ

Комаки КУРИХАРА,
Япония, киноактриса.

МЕН Тошкент кинофестивалига йўлга чиқаётганимда, Японияда дугоналарим аэропортгача кузатиб қўйишди. Улар шундай дейишди: «Сен бораётган Тошкент шаҳри жуда ҳам чиройли, шунинг учун сени кузатиб қўйяпмиз. Ўзбекистонга борганингда, албатта, Самарқандга ҳам кириб ўтгин», дейишди.

Чиндан ҳам япон дугоналарим айтишганича бор экан. Мен бу ерга келиб ўзимни худди туғилган шаҳримда юргандек ҳис қилаётирман. Об-ҳаво жуда ёқди. Кўчалар, қизғин ҳаёт, одамлар илтифоти мени чиндан ҳам ҳайратда қолдиряпти. Тошкент аэропортида ўзбек қизларининг миллий либосларда кулиб туришганлигини кўриб лол қолдим. Ҳамма жойда ҳам болаларнинг ана шундай очиқ табассумини кўриш қийин.

Мен кўчаларда юрганимда ўзбек томошабинларига дарров танилиб қоляпман. Улар мени кўриши билан «Ана, япон актрисаси Комаки кетаяпти» дейишмоқда. Шу гапнинг ўзи менга жуда катта мукофот. Томошабинлар мени иштирок этган «Москва — менинг муҳаббатим» фильми орқали яхши билишар экан. Картинада инсониятнинг бошига оғир мусибат ва кулфатлар келтирадиган даҳшатли қурол атом бомбасидан заҳарланган оддий япон қизининг Москвага келиши ва Большой театрда раққоса бўлиб камолатга етишуви, «Жизель» балетида асосий ролни ижро этиш учун кўрган тайёргарлиги ва ўша лаънати заҳарланиш туфайли премьеранинг барбод бўлиши ҳикоя қилинади. Мен бундан ташқари «Оқ кечаларнинг мелодияси» деган фильмда ҳам суратга тушганман.

Тошкент кинофестивалида бўлаётган учрашувлар, кўрилаётган фильмлар менга жуда катта илҳом булоғини очиб бермоқда. Келгусидаги энг яхши орзуларимдан бири Тошкент халқаро кинофестивалининг шиорига ҳамоҳанг бўладиган фильмларда асосий ролларни маҳорат билан ижро этишдир.

Суратда: киноактриса К. Курихара мухлислари даврасида.
В. Молгачев фотоси.

ТОШКЕНТНИ СЕВИБ ҚОЛДИМ

РАНДИАМОСЛИАРИ-ВУНИ,
Мадагаскар, режиссёр

Мен Тошкент фестивалига зўр умидлар билан келганман. Бу халқаро фестивалда қатнашиш, уч қитъа санъаткорлари билан учрашиш, ўзимизнинг умумий ишимиз учун аҳамиятли бўладиган масалалар ҳақида суҳбатлашиш бизнинг асосий мақсадимизни ташкил қилади. Менинг мамлакатим киноси шу учала қитъадаги кино санъати тараққий этган йирик мамлакатлар олдида ҳали бир мунча ёш. Халқимизнинг қалбидаги фикрларни ва орзуларни ифода қиладиган картиналар эндигина яратилмоқда.

Мадагаскар санъаткорлари фестивалга иккита фильм олиб келишган. Улардан бири бадиий бўлиб, «Урф-одатлар» деб аталади. Иккинчиси эса «Ёшлар тайёр» деб номланган. Бу ҳужжатли картина Мадагаскар ватанпарвар ёшларининг бугунги кунда олиб бораётган ишлари, ўзининг эртанги бахтли тақдирини яратиш учун ўқиши, меҳнат қилиши, она-Ватанни ҳимоя қилиши, уларнинг эртанги кун учун қайғуриши ҳақида ҳикоя қилади.

Тошкентга биринчи марта келганлигим учун ҳам мен уни бениҳоя севиб қолдим. Унинг об-ҳавоси мамлакатимнинг иқлимига ўхшайди. Шаҳарнинг архитектура қурилиши диққатимни жалб этди. Ҳамма жойда кенглик ва равонликни кўриш мумкин. Тошкент шаҳри аҳолиси транспорт ҳаракатининг қулайлиги ва бетинимлиги билан фахрланса арзир экан.

Фестиваль кунларида уч қитъа мамлакатларидан келган фильмларни қизиқиб кўрмоқчимиз. Ана шу картиналарнинг бадиий ижросига қараб ўзимизнинг санъатимизни таққослаб кўрамиз. Маҳоратни ўрганамиз, ютуқ ва камчиликларимизни чоғиштирамиз. Тошкент фестивалида ўрганадиган барча янгиликларимиз биз учун, албатта, керак бўлади.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — АБВГДейка. 10.10 — Ота-оналар. Сизлар учун. 10.40—Советлар ва ҳаёт. 11.10 — Москвичка. 12.25 — Спортлото. 12.40 — Сизни қизиқтирган китоблар. 13.25 — Адресимиз Совет Иттифоқи. 14.10 — Қуёш омборхонаси. 15.00 —Дунё воқеалари. 15.15 — Фильм-концерт. 16.15 —Мўъжизасиз-мўъжизалар. 17.15 — Олимпиадачи спортчиларнинг Москва шаҳар маданият арбоблари билан учрашуви. 18.25 — Сиёсий шарҳловчи Ю. А. Летунов сўзи. 18.55 — Мультфильмлар. 19.25 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — Уч номаълумли масала. Бадиий фильм 1-серия. 21.30 — Время. 22.05—Кинопанорама. 23.35 — Тинчлик велосипед пойгаси.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАЛАРИ
I.

10.00 Янгиликлар. 10.10 — Лирик концерт. 10.50 — Спорт программаси. 11.20 —Мактабгача ёшдаги бола ва мактаб. 11.50 — Светофор. 12.50 — Республика мулки. Бадиий фильм 1-серия. 13.55 — Ҳаёт каби тирик. 14.25—Спектакль. 18.00 —Мультфильм. 18.15 — Санъат ғунчалари. 18.45 —Нафосат оламида. 19.15—Съёмка майдонидан репортаж. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Африка озодлиги кунига. 20.30 — Ахборот. 20.50 —Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Пахтакорларнинг шу кунги муҳим вазифалари. 22.20 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VI Тошкент халқаро кинофестивали.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси, Тошкент шаҳар санитария ва эпидемиология станцияси, Ленин район соғлиқни сақлаш бўлими ҳамда Ленин район санэпидстанцияси коллективлари, Ленин район давлат санитария Бош врачи
Шавкат Ғозиевич ҲОЖИЕВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Спорт

«БЎСТОН» ҒАЛАБАСИ

Мамлакат футбол чемпионати биринчи лигасида илк бор қатнашаётган Жиззахнинг «Бўстон» командаси ўзининг чиройли ўйинлари билан мухлисларни мамнун этмоқда. Жадвалда пешқадамлар сафида бораётган «Бўстон» навбатдаги ғалабани қўлга киритди. Ўз майдонида Нальчикнинг «Спартак» командасини қабул қилиб, 3:0 ҳисобида ғолиб келди ва очколарини 15 тага етказиб, турнир жадвалида икки поғона юқорига кўтарилди. Шу кунгача 14 та тўп киритиб, 6 та тўп ўтказиб юборган жиззахликлар жадвалда тўртинчи ўринни эгаллаб турибдилар.

17 очко тўплаган Никополнинг «Колос» командаси биринчи лигада карвонбошилик қилмоқда.

МЕҲМОНЛАР УСТУНЛИГИДА

Пойтахтимиздаги «Ешлик» спорт аренасида қиличбозлик бўйича Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун анъанавий мусобақалар давом этмоқда. Биринчи куни беллашувларда тошкентликлар устун келишган бўлса, иккинчи кун рапирачиларнинг бахсларида қирғизистонлик Р. Исҳоқов, А. Демченко ҳамда Э. Алибоевлар биринчи-учинчи ўринларни эгалладилар.

ТИНЧЛИК ВЕЛОПОЙГАСИ

Бугун Тинчлик велопойгаси қатнашчилари Прагада финиш чизиғини босиб ўтишади. 12 босқичдан сўнг шахсий ҳисобда совет спортчиси Ю. Баринов пешқадамлик қилмоқда. Команда ҳисобида ҳам совет пойгачилари олдинда боришмоқда.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П. ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750.

БЎЛИМЛАР: оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик —325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553; фотомухбир — 325594.

Р. 02015 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64633. Б. 1612.